

SLOVENSKI NAROD.

vsak dan sveder, izmiki nedelje in praznika, ter volja po pošti prejemati na avstro-ogrsko deželo na vsa leta 25 K, na pol leta 13 K, na četrt leta 6 K 50 h, na eden mesec 3 K 50 h. Za Ljubljano s pošiljanjem dom na vsa leta 24 K, na pol leta 12 K, na četrt leta 6 K, na eden mesec 3 K. Kdor hoče sam poslati, volja na celo leto 22 K, na pol leta 11 K, na četrt leta 5 K 50 h, na eden mesec 2 K 50 h. — Za tuje dežele toliko, kolikor znaša poštnina. — Na naročbo brez letodobne vplačilne in naročnine se ne obračuna. — Za ostanke plačuje se od petorastopne petit-vrate po 12 h, če se ostanke enkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če tiskal ali večkrat tiska. — Dopolni naj se izvoli frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. — Upravnistvu naj se blagovolijo posiljati naročnine, reklamacije, ostanke t. j. administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je na Vagovih ulici št. 2, vhod v upravnništvo pa na Kongresnem trgu št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Volilni shod

Kranju, dne 30. nov. 1903.

(Dajle.)

Naslednji govornik je bil deželni poslanec g. C. Pirce, ki je razpravljajoč razmere v deželnem zboru poročal o slede:

Čislani gospodje volilci!

Ko ste mi pred dobrima dvema mesecema izkazali svoje zaupanje in me volili svojim deželnozbornim poslancom, takrat sem vam obljubil, da vam bom po vsakratnem zasedanju poročal o svojem delovanju. Žalibože mi ni bilo mogoče izpolniti storjene obljube na lanskem zasedanju, ki je trajalo cele dni, a tudi letošnja dolga sesija se zaključila, ne da bi kdo izmed vas mogel kazati na kak pozitiven uspeh. V kranjskem deželnem zboru ni bilo govora o kakem delovanju, kajti kranjska zbornica je postala torišče političnih rogoviležev, ki s pretvezo, da delajo v interesu svojih volilcev, bodisi neposredno, bodisi s takozvano tehnično obstrukcijo onemogočujejo vsako plodovito zborovanje. Ker pa sedaj ti politični osrečevalci „našega dobrega vernega ljudstva“ po svojih listih in v svojih shodih na zvijačen način spejejo narod, da je večina zakrivila žalostne razmere v kranjskem deželnem zboru, smatramo narodno-napredni poslanci za svojo dolžnost, na javnih shodih svojim volilcem pokazati te razne pobožne laži v pravi luči.

Če hočemo docela spoznati vzrok za namen klerikalne obstrukcije, potem moramo ozreti nekoliko nazaj. Vsi se spominjate burnih deželnozbornih sej v jeseni l. 1901. Prava pravcata državna vojska se je takrat razpršila oznanjala proti slovenskim liberalcem. Po deželi so begali ljudstvo z orožjem, po mestih so pa ali pestili volilce ali konsumi ali poskušali s sladkimi obljubami pridobiti meščana zase. Za vsako ceno so hoteli dobiti klerikalno večino v deželnem zboru, z večino pa deželni denar, da bi ž njim mašili vedno bolj množče se luknje v poneprečeni gospodarski organizaciji. Bili so

popolnem uverjeni, da se jim posreči ta nakana. Ali kakor že prej večkrat, tako se je tudi pred dvema letoma razbil klerikalni naval nad zavednostjo našega meščanstva. Ves napor je bil zaman, nič močnejši kakor l. 1895. so prišli klerikalci v deželni zbor. Up, da bodo z deželnim denarjem reševali za voženo gospodarsko organizacijo, jim je za enkrat splaval po vodi in zavest, da je polom neizogiben, ako prav kmalu ne pridejo do deželnih jasl, je takoj po volitvah rodila v glavah klerikalcev ali bolje rečeno v dr. Šusteršičevih možganih misel, da treba razbiti deželni zbor in pri novih volitvah iznova poskušiti svojo srečo. To je pravi vzrok in edini namen klerikalne obstrukcije, s katero hočejo prisiliti vlado, da bi razpustila deželni zbor. Vsi drugi razlogi, s katerimi opravičujejo klerikalci svoje početje v dež. zboru, so le pesek v oči nevednemu ljudstvu.

Že letos spomladaj so se s posredovanjem vlade vršila pogajanja med strankami, radi sklicanja deželnega zbora. Ker se pa ni doseglo nikakega sporazumljenja, je vlada šele septembra meseca sklicala kranjski deželni zbor na redno zasedanje ob času, ko so se sešli tudi drugi deželni zbori. V torek 22. septembra so se zbrali poslanci prvič v novem deželnem dvorcu, ki se je pri tej priliki na slovesen način otvoril. Ljubljanski škof je sam blagoslovil krasno stavbo in v svojem nagovoru izražal trdno zaupanje, da bodo poslanci po svojem najboljšem prepričanju in po svoji vesti delovali v splošni in pravi blagor onega ljudstva, ki jih je odposlalo in ki takega splošnega koristnega delovanja tudi od njih pričakuje. Celo dežela je nestrno čakala novega zasedanja in vse svoje upe stavila v redno zborovanje. Ko je tedaj šel po deželi glas, da je sam škof vzpodbujal poslance h koristnemu delovanju, takrat se je oddahnilo naše dobro ljudstvo in se celo najzagrizenejši liberalci so bili prepričani, da bodo klerikalni poslanci poslušni svojemu škofu, ki je po njih nazorih tudi njih politični voditelj. Ali ljubljanskemu škofu je bila v tem slučaju usojena ravno na-

sprotna uloga, kakor proroku Bileamu v starem testamentu.

Začetkom prve seje je bilo res čuti, kakor da plava angelj miru in sprave nad glavami kranjskih zakonodajalcev. Dr. Šusteršič je z glasom globokega notranjega prepričanja utemeljeval svoj in svojih tovarišev nujni predlog, da naj se spremeni deželni volilni red. Klerikalci so še lani zahtevali splošno in enako volilno pravico, dasiravno so dobro vedeli, da bi taka reforma, če bi jo zbornica tudi sprejela, nikdar ne zadobila sankcije. Če so tedaj saj na zunanje hoteli kazati spravljivost, s take zahtevo niso več smeli stopiti pred deželni zbor. Prišli so tedaj s krotkejšim predlogom, o katerem bi bil mogoč razgovor, če bi bili klerikalci sploh imeli resne namene. Narodno-napredna stranka je bila vsikdar za pravično spremembo volilnega reda. Saj se je po njenem prizadevanju proti volji klerikalcev v Avstriji najpogreje v naši kronovini uvedla direktna in tajna volitev. Slovenski liberalci tudi sicer nismo bili nikdar načelni nasprotniki splošne in enake volilne pravice, pač pa zastopamo gotovo opravičeno stališče, da je isto mogoče uvesti le tam, kjer ljudstvo stoji na tako visoki stopnji izobrazbe, da volilno pravice povsem prosto in po lastnem prepričanju lahko izvršuje. Dokler kakor pri nas duhovščina ljudstvu prepričanje narekuje in vsiljuje, dokler bo naš kmet po večini verjel, da so mu vrata nebeškega kraljestva zaprta najmanj s sedmimi pečati, ako ni v vsem poslušen duhovnemu gospodu, toliko časa bi bila splošna in enaka volilna pravica za našo deželo največja nesreča. Ako bi se pri nas uveljavila taka pravica, potem bi deželni zbor izgledal tako kakor kaka dekanatska konferenca, ki bi v večjo čast božjo po svoje gospodarsko organizirala ubogo ljudstvo in dovoljevala ogromne svote za nepotrebne škofove zavode. To bi seveda nekaterim močno ugajalo, a naš kmet bi se kmalu začel praskati, za ušesi: če bi mu sploh še kaj kože na telesu pustili. Sedaj po zaključanju deželnega zbora na višje povelje po de-

želi vsako nedeljo na shodih sklepajo papirnate resolucije za splošno in enako volilno pravico. Zaradi teh resolucij se seveda svet ne bo še podrl. Te resolucije imajo edino namen, povečavati Šusteršičevo vsegamogočnost, da potem lažje bije na prsi in kliče v svoji neskončni domišljavosti: „Glejte ljudstvo je za nami!“ Pač so pa take resolucije najboljši dokaz, da naše priprosto ljudstvo po večini res še ni godno za splošno in enako volilno pravico. Te resolucije namreč niso pravi izraz ljudske volje. Naš kmet in to zlasti sedaj, ko mu posli delajo toliko preglavice, se ne more vnetati za volilno reformo, glasom katere bi imel prav isto politično pravico, kakor njegov hlapec ali pastir, ki ne plačuje niti vinarja davka. Splošna in enaka volilna pravica je tako zoper čuvstvanje in mišljenje našega kmeta, da bi bil on prvi, ki bi se ji uprl. Če pa v kljub temu nezavedno ljudstvo glasuje za Šusteršičeve resolucije, potem naj bo dr. Šusteršič z nami vred uverjen, da bi njegovi backi priklinali tudi vsaki drugi po njem ali po njegovih duhovnih prijateljih predlagani resoluciji, če bi tudi zahtevala spremembo volilnega reda v tem smislu, da naj imajo farovške kuharice kar po tri glasove! No morda kaj takega tudi še doživimo.

Z ozirom na povedano se narodno-napredni poslanci pri obstoječih odnosih vobče ne morejo vnetati za splošno in enako volilno pravico. Pač pa klub narodno-naprednih poslancev priznava, da je zastareli deželni volilni red potreben času primerne reforme in zagradel smo glasovali zato, da se Šusteršičev predlog odkaze nalašč v to voljenemu ustavnemu odseku. Zaradi ljubelega miru pa smo glasovali tudi za nujnost napominanega predloga, dasiravno mora vsak razsoden človek priznati, da je nujnost neumestna v tako važni zadevi, ki zahteva temeljitih študij. Še več. Večina je priznala klerikalcem po toliko članov v posameznih odsekih, kakor so zahtevali. Optimisti so domnevali, da je tako odstranjen zadnji kamen iz politike, ki je po izjavi klerikalcev povzročila lanske

obstrukcije. Narodno-napredna stranka je tako storila vse mogoče, da se zagotovi delovanje deželnega zbora. Sploh je večina v kranjskem deželnem zboru postopala tako lojalno napram manjšini, kakor menda nikjer. Če bi bilo klerikalcem sploh kaj ležeče na rednem zborovanju in na koristnem delovanju za svoje volilce in če bi jim bilo res kaj ležeče zlasti na volilni reformi, potem jim je večina dala prilike dovolj za resno delo. Ali klerikalcem ni bilo za resno delo. Kakor lani tako so tudi letos hoteli razbiti deželni zbor. Njih prijenljivost je bila le navidezna. Ker so se pa bali, da bi ljudstvo slednjič vendarle ne izpregledalo, hoteli so od sebe odvaliti odij obstrukcije in vpriporili so komedijo s predlogom o volilni reformi. Računali niso, da bo večina glasovala za nujnost njih predloga, kar bi jim bil dobrodošel, čeprav neopravičen povod za obstrukcijo. Klerikalce same je najbolj presestnilo glasovanje večine. Ker so pa hoteli imeti obstrukcijo za vsako ceno, so si pomagali drugače. Takoj v prvi seji so vrgli v zbornico cel koš nujnih predlogov in ž njim zagradili dnevni red in s tem tudi redno delovanje. Dr. Šusteršič je izjavil, da deželni zbor ne bo prišel prej do dela, dokler se ne izvrši taka volilna reforma, ki bi klerikalcem preskrbel tako zaželjeno večino v deželnem zboru. Dr. Šusteršič je tedaj zahteval, da naj deželni zbor toliko časa pase lenobo, dokler se ne sprejme taka sprememba volilnega reda, ki bi sedanjo večino potisnila v manjšino, narodno-napredni stranki pa zadala smrtni udarec. Klerikalci so dobro vedeli, da ne bomo nikdar ugodili tako blazni zahtevi. To so pa ravno nameravali, da so potem, zlorabeč deželnozborni pravilnik, jeli tirati obstrukcijo z nujnimi predlogi, interpelacijami, vprašanji na deželnega glavarja in načelnike odsekov itd. Pri tej priliki so si stekli tudi to žalostno slavo, da so vporabljajoč v obstrukcijske namene za vsakega Slovence tako sveto vseučiliško vprašanje, vložili interpelacijo radi slovenske univerze. Pridelali so tej interpelaciji 436 strani obsegajočo

LISTEK.

Peter Iljič Čajkovskij.

Ruska glasbena literatura je še mlada. Sicer je Peter Veliki tudi glasbo in dramatično umetnost začel pospeševati, ali šele Mihael Glinka (1804—1857) je ustvaril rusko glasbo. Najznamenitejši vseh ruskih glasbenikov je Peter Iljič Čajkovskij, čigar opera »Evgenij Onegin« pride končno te dni na slovensko gledališče.

Čajkovskij se je rodil 7. maja 1840 v Votkinsku, kjer je bil njegov oče višji rudniški svetnik in ravnatelj velikih fužin. Oče njegov je bil obler in skrben mož, mati njegova — hčer nekega francoskega emigranta — ljubezniva in prijazna žena. Mušičarstvo ni bil nihče v celi rodolini. Mati je znala za silo igrati na klavir, toliko, da so mogli gostje slišati, sicer pa ni ljubila glasbe. Tudi oče se ni zanj ograževal, guvernant, katero je Peter Iljič silno rad imel, pa niti not ni poznala. Prve glasbene utise je na malega

Petra napravila — ura, ki jo je bil oče prinesel iz Petrograda in ki je, če se jo je navilo, svirala neko arijo Zerline iz Mozartovega »Don Juana«. Ta arija je vzbudila v njem posebno ljubezen do Mozartovih del, ljubezen, ki si jo je ohranil vse svoje življenje.

L. 1848. se je rodovina preselila v Petrograd, kjer je Peter Iljič obiskoval takozvano »pravniško šolo«, ker ga je bil oče namenil uradniški karijeri. Čajkovskij je veljal za srednje nadarjenega učenca, ker se je učil samo toliko, kolikor je bilo neizogibno potrebno, a bil v zvezi s ljubljeno svojih učiteljev in svojih součencev, ker je bil izredno prikupnega značaja in prikupne zunanosti.

Tudi z glasbo se je v teh letih le površno bavil. Sicer se je naučil igrati na klavir in je z lahkoto zlagal ljubke pleske ali nihče mu ni prisojal nenavadne muzikalne nadarjenosti in tudi on sam niti mislil ni na muzikalno karijero. Pač pa je jako rad obiskoval italijanske operne predstave in sam pel v dijaškem cerkvenem zboru. Šele l. 1855. je začel nekoliko resneje gojiti glasbo,

ko je namreč dobil posebnega učitelja za klavir. A tudi ta učitelj, poznejši profesor petrograjskega konservatorija, je bil mnenja, da Čajkovskij kot glasbenik nima posebne prihodnosti.

V zvezi temu se je Čajkovskij še dalje resneje bavil z glasbo, zlasti odkar se je seznanil z italijanskim učiteljem petja, Piccolijem, ki ga je bližje seznanil z lepoto italijanske glasbe.

L. 1859. je Čajkovskij dovršil svoje študije in je dobil službo v justičnem ministrstvu. Izvrševal je pač dosti vestno svoje uradniške naloge, a zanimalo ga niso čisto nič. Toliko bolj pa se je zanimal za glasbo. Hoteč zadušiti notranje glasove, ki so ga opominjali, naj se posveti umetnosti, se je zagnal v vrtno zabavo, katerih je Petrograd obilo nudil, ali tudi to ga ni zadovoljilo.

Slučajno se je seznanil s mladim muzikom Hermanom La Roche om in to znanstvo je bilo zanj odločilno. Opustil je službo v justičnem ministrstvu in se popolnoma posvetil glasbi. To se je zgodilo leta 1863.

Pred vsem je moral popolniti svoje znanje in posvetil se je studijem s tako energijo, da se mu je vse čudilo, zlasti ker je bil v jako slabih gmotnih razmerah in je moral večkrat celo stradati.

V javnost je stopil l. 1865. s simfoniškim delom »Ples dekel«. Ivan Strauss se je tedaj mudil v Petrogradu in je pri nekem koncertu dirigiral Čajkovskega delo, ki je doseglo velik uspeh.

Isto leto se je Nikolaju Rubinsteinu posrečilo doseči, da je bil v Moskvi ustanovljen konservatorij in poklical je Čajkovskega kot učitelja na ta zavod. Tu je ostal Čajkovskij mnogo let in si pridobil velik ugled kot skladatelj. Izdal je celo vrsto skladb za klavir in več simfoniških del in se tudi poskušal kot operni komponist.

L. 1869. je zložil eno najlepših in najgenijalnejših svojih del, ouverturo k Shakespeareovi drami »Romeo in Julija« in pa svetovno znani kvartet v D-duru, ki je razvajanega Turgenjeva tako očaral, da je s Čajkovskim sklenil najprirodnejše priateljstvo.

L. 1873. je Čajkovskij uglasbil Ostrovskega bajko »Sneguročka« (Snegulčica), l. 1874. pa je zložil veliko, a težko opero »Kovač Vakula«, ki ga je povzdignila med prve ruske glasbenike.

V naslednjih letih je bil Čajkovskij izredno plodovit. Obelodanil je lepo vrsto vsakojakih skladb, ki so raznesle njegovo ime po vsem svetu. Med temi je tudi klavirski koncert v B-mollu. Nemški virtuoz Hans Bülow je to skladbo igral v Bostonu in z njo dosegel kolosalen uspeh in Nikolaj Rubinstein je igral to skladbo v Parizu l. 1878. ter ž njo pridobil Čajkovskemu največji ugled na francoskem. Isti uspeh je dosegel tudi z veliko fantazijo »Francesca da Rimini«.

L. 1876. se je Čajkovskij seznanil z operno pevko Lavrovskajo, ki ga je nagovarjala, naj uglasbi najpopularnejše Puškinovo delo, »Evgenij Onegin«. Čajkovskij se je takoj razvnel za to misel. Igralec Šilovskij je napravil scenarij in skupno s Čajkovskim iz Puškinovega romana v verzih sestavil libreto.

Čajkovskij se je takoj lotil kom-

knjigo „Vseučiliški zbornik“, ki bi se morala po postavi doslovno prebrati. Nadzorovali so čitajočega deželnega uradnika, da ni izpustil niti besedice in bil je res upravljen pogled za bogove, ko je prišla vrsta inšpekcije tudi na modrijana Drobniča in Dularja. Vsled tega početja je bilo seveda vsako delovanje v odsekih onemogočeno, bilo bi pa tudi brezpomembno, ker bi poročila vsled obstrukcije itak ne prišla pred zbornico.

Tako se je skozi pet sej tratil čas in menda je klerikalec same začela obhajati zona pred svojimi volilci. Klerikalec, ki niso nikdar v zadregi, kadar je treba izumiti kako novo slepilo za svoje volilce, so slednjič v 6. seji stopili na dan s predlogom, s katerim so odij obstrukcije hoteli zvaliti na večino. Dr. Šusteršič je podal v imenu svoje stranke izjavo, katere kratka vsebina je ta, da so klerikalec pripravljeni zapostaviti svoje nujne predloge na korist važnim točkam, da klerikalec nimajo nič proti temu, da se tiste točke dnevnega reda, ki se morejo po pravilniku obravnavati najpoprej v odsekih, predno pridejo v zbornico, odkazejo odsekom in slednjič, da ne bodo ovirali tistih odsekovih poročil v zbornici, ki bodo odgovarjali po njih prepričanju ljudskim koristim. Namen te izjave je vsakemu jasen. Klerikalec so milostno dovolili, da bi se v zbornici razpravljale le tiste točke, ki bi bile na korist le njihovim volilcem, vse druge važne zadeve, zlasti proračun in liberalne zahteve, naj bi pa ostale nerešene. Zahtevali so, naj bi liberalci za klerikalce tlačili v odsekih, da bi se potem mogli ponašati pred svojimi volilci: glejte, vključ obstrukcije smo za vas dosegli najlepše uspehe. Namen klerikalne sleparije je bil prozoren in povsem neraven, da večina ni šla na tak lim. Kot odgovor na klerikalno izjavo je večina zahtevala, da naj se rešijo nujni predlogi v smislu opravičevanja in da naj se vse stranke zedinijo za delavni program, v katerega naj se sprejmejo vse postavke, katere smatrajo posamezne stranke za koristne, pred vsem pa seveda proračun, brez katerega itak ni pokritja za posamezne zahteve. To je bila gotovo lojalna ponudba, katero bi bili klerikalec lahko sprejeli, če bi jim bilo sploh kaj na korist; dežele in na korist svojih volilcev. Klerikalec so opravičene zahteve večine odklonili in s tem je bila zapčeta usoda letošnjega zasedanja kranjskega deželnega zbora. Le še nekaj formalnih sej, v katerih se je večimoma mlatila prazna slama Jakličeve afere in vlada je zaključila dež. zbor, samo zaključila, ne pa razpustila, kar so klerikalec letos kakor lani trdno pričakovali. Ker večina v odsekih ni hotela delati tlake na korist Šusteršičevim in na škodo svojim volilcem, sleparijo sedaj klerikalec javnost, da deželni zbor ni mogel zborovati, ker je večina v odsekih obstruirala. Mislim, cenj. gg.

poniranja, obenem pa se je na veliko zažudenje vseh svojih prijateljev popolnoma skrivaj oženil. Toda oženil se je skrajno nesrečno in ta domača nesreča je tako vplivala na njegovo živce, da se je bilo bati najhujšega. Prepeljali so ga v Clarens v Švici in pozneje v Italijo, kjer je tudi res okrevale.

V Švici je izdelal in končal partituro »Onegin« in l. 1879. se je ta opera prvič pela v Moskvi in sicer s tolikim uspehom, kakor ga ni dosegla še nikdar nobena opera na Ruskem. »Evgenij Onegin« je tudi dandanes najpopularnejša opera na Ruskem. Seveda je k temu mnogo pripomogla, da zna vsak količnik iz obraženi Rus Puškinovega »Onegin« takorekoč na pamet.

Kak utis je napravila operá, se da spoznati iz tega, da je neka gospa po tej predstavi zagotovila Čajkovskemu do smrti letno podporo 6000 rubljev, da bi zamogel živeti izključno samo umetnosti. In ker je bila ta gospa mati enajstih otrok in se je bala zli jezikov, je stavila pogoj, da ne sme nihče za to izvedeti in da se ji Čajkovskij ne sme nikdar približati. V resnici ni imel Čajkovskij nikdar prilike, da bi bil

volilci, da nam v tem slučaju ne preostaja drugega, kakor pomilovati one ovce, ki verjamejo tako budalost. Končano je drugo zasedanje kranjskega deželnega zbora, ne da bi se bil dosegel najmanjši uspeh, ne da bi se bila rešila le ena važna točka dnevnega reda, določenega za prvo sejo. Bogu se je kradel čas, volilec pa denar iz žepa. Minola sezija je stala deželo približno 25.000 kron in ta denar se je vrgel v vodo. Ta izguba je pa še malenkostna, če pomislimo, da je uprav neizmerna škoda nastala vsled tega, ker deželni zbor ni mogel rešiti cele vrste predlogov, ki so za celo deželo največje važnosti. Ker se že dvakrat ni dovolil proračun, se bo končno deželni odbor moral omejiti le na redne izdatke. In nihče drugi ni zakrivil te nesreče, kakor klerikalec s svojo blazno obstrukcijo. Ta obstrukcijska komedija je pa bila tem frivolnejša, ker so klerikalec s svojo obstrukcijo oškodovali najbolj svoje volilce. Gola resnica je namreč, da se 1/10 deželnega denarja uporablja za našega kmeta, tedaj tudi največ izrednih podpor, dasiravno prispeva kmet k stroškom dež. gospodarstva komaj tretjino. Narodno-napredni poslanci so vedno radi volje glasovali za vse predloge, ki so bile na korist kmetskemu ljudstvu, ker je res potrebno in mirno lahko trdimo, da so liberalni poslanci boljši prijatelji našega kmeta, kakor klerikalni, ki tirajo obstrukcijo največ v škodo pri prostemu ljudstvu.

Kakor rečeno je vsled obstrukcije najbolj oškodovano kmetko ljudstvo, a prizadeta so pa kolikor tolike tudi mesta in pred vsem Kranj obenem z velikim delom okolice. Kranjski občinski odbor se je že leta 1896 s hvalvredno vnemo lotil vprašanja, kako mestu priskrbeti zdrave pitne vode. Deželni zbor je sklenil prispevati 25% k skupnim stroškom in poljedelsko ministrstvo je dovolilo 40% s pogojem, da se vodovod gradi kot deželno podjetje. Izvršil se je komisijonalen obhod in zavrnilo se se vse pritožbe. Po dolgoletnem naporu je bilo na veselje prebivalstva ugodno rešeno vodovodno vprašanje in trebalo je le še deželno-zborskega sklepa, da se bo vodovod gradil kot deželno podjetje. Že letos na spomlad bi bili lahko začeli z zgradbo, da niso klerikalec lani zastavili z obstrukcijo. Nadejali smo se, da se naše vroče želje vresničijo vsaj letos na jesen, a tudi letos je klerikalna obstrukcija podrla naše upe. Vodovod, ki bi bil iz narodno-gospodarskega kakor sanitarnega stališča neizmerne važnosti za Kranj in okolico, se ne more graditi samo zavoljo klerikalne obstrukcije. Naravno, da naše mesto, kojega prospeh je zavisen od toli potrebnega vodovoda, trpi vsled tega velikansko škodo. To si dobro zapomnite, kadar vas bodo zopet pri volitvah nadlegovali izvestni agitatorji.

Konečno naj še omenjam, da je vsled klerikalne komedije v deželnem to velkokdudno damo videl in se jej mogel usno zahvaliti. Dopisovala sta si redno in ta dama je bila edino bitje, kateremu je Čajkovskij vse zaupal in vse razkril, a videl je ni nikdar. Skrivnostno posvetilo na četrti simfoniji je namenjeno tej dami.

V letih od 1878. naprej je Čajkovskij zložil še celo vrsto skladb, med njimi velikanski ouverturo »1812.« dalje veliko opero »Mazepa«, opero »Čerevičiki« in »Čarodejka« ter končno odlično opero »Pikova dama«. Zadnja njegova opera je bila zložena l. 1891. in se imenuje »Jolanta«.

L. 1893. se je Čajkovskij mudil na Angliškem in ga je pri ti priliki vseučilišče v Cambridgeju imenovalo častnim doktorjem. Z Angliškega se je vrnil v svoje navadno bivališče v Klin blizu Moskve, kjer je zložil svoje svetovnoslavno »simphonie pathétique«; dne 28. oktobra 1893 je sam dirigiral prvo izvajanje te simfonije v Petrogradu. Bolan se je vrnil na svoj dom, boian — na koleri, in v noči od 5. na 6. novembra umrl.

Čajkovskij je zložil kakih sto skladb, ki mu zagotavljajo čdlično mesto med prvimi glasbeniki.

zboru ostala nerešena prevažna kulturna zadeva, ki interesira celo deželo. Kranjsko učiteljstvo je sigurno pričakovalo od letošnjega zasedanja, da ga reši iz obupnega gmotnega položaja. Vsak pošten človek mora priznati, da dobivajo učitelji za svoje dobro kulturno delo uprav beraške plače. Glede na to dejstvo je bila narodno-napredna stranka odločno zato, da se sprejme po deželnem predsedniku predloženi načrt deželnega šolskega sveta, glasom katerega bi se zvišale učiteljske plače za 25%, temeljne plače. Glasovali bi bili za ta predlog, če bi bilo prav treba zvišati deželno naklado. Preverjeni smo namreč, da bi ta denar ne bil vržen proč, marveč, da bi ga bilo dobilo ljudstvo z velikimi obrestmi nazaj. Klerikalec s svojo obstrukcijo so učiteljstvo požrli opravičene nade, dasiravno so se jim prej dobrih in jim obljubljali vse mogoče. In da je ironija tem popolnejša, povedal je dr. Šusteršič na cerkniškem shodu, da se regulacija učiteljskih plač ne bo izvršila prej, dokler ne bo rešena volilna reforma. Lepa perspektiva se tu odpira učiteljstvu! Pa naravno! Klerikalec niso bili nikdar prijatelji učiteljstva in šole. Šola probuja ljudstvo, in zavednega ljudstva klerikalec ne morejo rabiti v svoje namene. Narodno-napredna stranka, ki teži po splošnem napredku našega naroda, je naravna zaveznica učiteljstva. In prav je imel dr. Tavčar na novomeškem shodu reči: »prej nikake volilne reforme, dokler se ne vrede učiteljske plače«, kajti z regulacijo učiteljskih plač se bo tudi kranjska šola dvignila na višji nivo. General Montecucoli je dejal, da je treba za vojskovanje denarja, denarja in zopet denarja, mi slovenski liberalci pa pravimo: za naš boj, za napredek, za boj z uma svetlim mečem potrebujemo šol, šol in zopet šol!

Tudi temu govoru so zborovalci burno pritrdili. (Konec prve)

Državni zbor.

Seja dne 2. decembra.

Posl. Löcker in Wilhelm sta interpelirala ministrskega predsednika zaradi zboljšanja položaja davčnim uradnikom, sodno-pisarniškim in zemljeknjižnim uradnikom, nadalje neeraričnim poštnim uslužbencem in ekspedientom državne železnice. — Posl. Vogler je interpeliral zaradi nezdruživih razmer pri oddaji prenočišč v mestih, posebno na Dunaju, kjer so malopridne ženske, ki sprejemajo na prenočevanje v skupne postelje fante in deklice, kakor je pokazala nedavno sodno obravnavo.

Nujne predloge so vložili: posl. Romančuk glede izvolitve odseka 37 članov, ki naj izdela narodnostni in jezikovni zakon, reformo državnozbornskega volilnega reda, za konski načrt o ustanovitvi volilnega sodnega dvora in o spremembi državnozbornskega pravilnika; posl. Ellenbogen glede sestave odseka 48 članov, ki naj izdela načrt za novo ustavo na temelju splošne, enake, direktne in tajne volilne pravice ter narodne avtonomije.

Nujnih predlogov se je nakupilo na 200. Na vrsto pa je prišel le eden, namreč Dvořák o spremembi § 14. Čitanje vlog je namreč trajalo od 11.—3. ure.

Nemci so odločno protestirali, ker je dal predsednik ta predlog, ki je bil svoječasnno odklonjen, na dnevni red, dasi bi moral priti v tej seji na vrsto predlog ustavnega odseka za odpravo § 14. drž. tem. zakona. Posebno ostro je govoril posl. dr. Gross, ki je izjavil, da bodo Nemci glasovali proti temu in proti vsakemu drugemu nujnemu predlogu, ki ga stavi obstrukcijska stranka, bodisi, da je predlog Nemeem tudi sicer simpatičen.

Predsednik je zagovarjal svoje postopanje, češ, da se ni nihče oglasil proti temu, da bi se Dvořákovega predloga ne smelo postaviti na dnevni red. Ker se predsednik tudi apeliranj posl. Götz na udal, začeli so mu Nemci klicati: »Predsednik Čehov! Avstrijski Apponyi! Odstopiti! Proč!»

Predsednik je podelil besedo posl. Lad. Dvořáku, ki je utemeljeval svoj predlog s tem, da je zloraba § 14. provzročila padanje državno-pravne in politične veljave tostranske državne celovice napram Ogrski. Sklenitev nagodbe je glasom člana XII. iz leta 1867. mogoča le parlamentarnim putem in vlada ima vsled tega dolžnost, omogočiti to parlamentarno rešitev nagodbe, tudi če bi veljalo obstoj tega kabineta.

Za njim je govoril posl. Baxa deloma češko, deloma nemško. Rekel je, da se Nemci boje razprave o § 14, ker vpliva na nje vlada. Nadalje je izjavil, da noče glasovati za spremembo, temuč le za popolno odpravo § 14. Kdor je nasprotnik sedanja vstave, mora storiti vse, da se ista vrže. Govoril je do 1/8 ure, nakar je predsednik takoj sejo zaključil. Danes je zopet seja.

Sporazumljenje Bolgarije in Srbije glede Makedonije.

»Novoje Vremja« je priobčilo pred kratkim zanimiv dopis, v katerem se zatrjuje, da sta se Bolgarija in Srbija za slučaj vojne s Turčijo in za slučaj zmage popolnoma zedinile glede Makedonije.

Ako bi se vojna proti Turkom končala za obe državi ugodno, bi Bolgarska zasedla vilajet Adrianopol, Srbaka pa Staro Debelo. Pokrajina med tema dvema deželama bi bilo nevtravno okrožje in sicer samostojna Makedonija. Uprava v Makedoniji bi se uredila po švicarskem federativnem sistemu, kateri bi načeloval izvoljeni knez. Za slučaj, da bi bil za to mesto določen princ Arsen Karagjorgjevič, ali črnogorski princ Mirko, bi Bolgarija temu ne nasprotovala. Tako je poročalo »Novoje Vremja«. Temu nasproti pa konstatuje poluradni srbski list »Samouprava«, da ni — žal — Bolgarija stavila Srbiji glede Makedonije nikakih predlogov.

Istina pa je, da je bila Srbija in je še pripravljena, z Bolgarsko skleniti zvezo v svrhu osvoboditve Makedonije in Stare Srbije turškega jarma. Toda Bolgarska se neče spuščati v tem oziru v nikaka pogajanja, ker računa s tem, da se bo Bolgariji sami posredilo s pomočjo Evrope brez oborožene sile zasesti celo Makedonijo in Trakijo. O kaki tozadnevni zvezi Srbije z Bolgarsko se torej sedaj še ne more govoriti; pač pa se bode že te dni sklenila obrambna zveza med Srbijo in Črnogoro, ker so tako v Belem gradu, kakor tudi na Cetinju prepričani, da se od Rusije in Avstrije predlagane reforme v Makedoniji ne bodo izvedle, vsled česar bo buknila prihodnja spomlad nova ustaja, hujša in obsenejša kakor katera doslej.

Tem izvajanjem ruskega lista »Novoje Vremja« in srbske »Samouprave« bi bilo pripomniti, da se dotični dogovori med bolgarsko in srbsko vlado glede Makedonije res niso vršili; pač pa so se v tej zadevi posvetovali in dogovarjali razni ugledni bolgarski in srbski politiki. Ti dogovori se pa seveda ne morejo smatrati za obvezne tudi za obe vladi.

Da je pa vest o bolgarsko-srbskih pogajanjih glede makedonskega vprašanja v bistvu, oziroma v pravi kar navedeni obliki resnična, dokazuje dejstvo, da so se v Sofiji in v Belemgradu ustanovili bolgarsko-srbski klubi in časopisi, kateri so si nadeli nalogo, najintenzivneje delovati za sporazumljenje Bolgarije in Srbije glede Makedonije.

Politične vesti.

— Državni zbor bo imel še danes in jutri sejo, potem pa sledi odmor do srede. Danes pridejo najbrž na vrsto predlogi o podporah vsled ujm. Potem se izpolnijo vse seje do božičnih praznikov z debatami o nujnih predlogih. Za Dvořá-

kovimnujnim predlogom pridejo na vrsto v isti zadevi, t. j. o odpravi ustave, nujni predlogi poslancev Fresla, Romančuka in Ellenboga.

— Češka obstrukcija. Načelnik poljskega kluba, vitez Jaworski, je pozval zadnje dni več odličnih parlamentarcev desnice k sebi na razgovor glede saniranja političnih razmer. Čshom je prigovarjal, naj bi iz obstrukcije izločili proračunski provizorij, za kar so Poljaki obečali, da sprejme večina v proračunskem odseku ali pa v plenumu resolucijo, v kateri se izreče iz kulturnih vzrokov za ustanovitev češkega vseučilišča. Pri tej priliki se je tudi zvedelo, da je pred sestankom državnega zbora dr. Körber naprosil nekega konservativnega veleposelnika, naj posreduje pri Čshob; dr. Körber je obljubil, da bi v zbornici izjavil, da je vlada pripravljena, se približati iz kulturnih ozirov češki želji za ustanovitev češkega vseučilišča, ne da bi določila gotovi kraj ali gotovi rok za uresničenje češke želje. Posredovalec pa je obljuba, da mu taka izjava ne zado- stuje, vlada naj temveč postavi že v proračun za leto 1905 kredit za ustanovitev češkega vseučilišča na Moravskem. Tako zahtevo pa je dr. Körber zavrnil. Zato Čehi vedo, da ima vlada za nje le obljube, resne voje pa ne, zato se tudi prigovarjanju Poljakov niso hoteli udati.

— Češki deželni zbor se skliče baje 28. decembra ter bo zboroval do 15. januarja ter rešil pred vsem proračun, prispevanje dežele za vodne ceste in po ujmah prizadete kraje.

— Spremembe pri praškem voju. Vojni poveljnik v Pragi, feld. Fabiani, ki je 63 let star, gre v pokoj. Za njegovega namestnika se imenuje feld. nadvojvoda Oton Nadvojvoda Karol Ferdinand se potem premesti iz Prage.

— V ogrskem državnem zboru se je včeraj zopet samo obstruiralo. Ministrski predsednik je s proroškim svarjenjem napovedal, da bo Ogrsko doletela ista usoda, kakor je vzela samostojnost Poljakom, ako se bo v parlamentu hodilo po dosežni poti.

— Razkol v ogrski neodvisni stranki. Jutri napravijo tisti poslanci neodvisne stranke, ki so za pomirjenje z vlado, zadnji poskus, da bi se obstrukcija ustavila. Obstrukcionisti pa se nameravajo zase organizovati. Skoraj neizogibno je tedaj, da nastaneta iz neodvisne stranke dve novi stranki.

— Sprememba ogrskega državnozbornskega poslovnika. Liberalna stranka se je zopet ojačila. Pristopilo ji je 10 srbskih poslancev z izjavo, da verujejo v lojalno izvajanje Tiszovega vladnega programa. Vlada sedaj le še čaka, kaj se zgodi v Kossuthovi stranki, potem pa namerava spremeniti poslovnik tako, da bo vsak čas mogoče predlagati konec debate. Ker pa se spremenjeni pravilnik sme rabiti šele v prihodnjem zasedanju po sprejetju, se zasedanje zaključilo, a drugi dan se odpravi novo zasedanje.

— Rusko-japonska vojska? Položaj v vzhodni Aziji se opasno poostreje. Angleška je sklicala kabineti svet zaradi rusko-japonskega vprašanja. Kitajci v Mandžuriji se vedejo napram Rusom skrajno sovražno. Ako središajo ruske častnike in vojake, pljuvajo jim v obraz, zapirajo pota ter mečejo ruskim konjem razstrelbe pod noge. V slučaju rusko-japonske vojske boše Kitajsko brez dvomno na strani Japoncev. Japonci mobilizuje 20 bataljonov za brambo Mongolije in Mandžurije proti Rusom.

Petrova skala.

V. K. Iz Rima, 25. nov.

VI.

Bankrot cerkve v boju proti znanosti se je izkazal tudi glede geologije. Cerkev je do zadnjih let ubila, da je Bog ustvaril zemljo in

— Dalje v prilogi.

kar obstoji v šestih dnevih, sedmi dan pa je počival. Bog je izrekel samo besedo — in zemlja je bila. Stasoma so ljudje zapazili, da ima zemlja na sebi znake starosti, in začeli so vpraševati, če je Bog zemljo kar tako ustvaril, kakor sedaj obstoji, z vsemi znaki starosti, ali pa se je zemlja tekom časov premenila. Cerkveni ni bila v zadregi in je rekla, da je Bog ustvaril zemljo z vsemi znaki starosti. Adam in Eva sta lahko na drevesih videla tista gnezda, ki so bila zapuščena leto poprej — ko zemlje še ni bilo, in na bregovih sta našla školjke, v katerih ni nikdar prebivala nobena živalica!! Za kmečije v hribih je bilo to dobro — ali znanstveniki so se temu le smehljali in — šli svojo pot.

Cerkve se je spustila v boj proti geologiji, ali je bila popolnoma premagana. Jezuit Bosizio je obelodanil leta 1877. razpravo »Geologija in vesoljni potop«, v kateri je pripoznal — in cerkev se je s tem pripoznanjem strinjala — da so bili svetopisemski dnovi, v katerih je Bog ustvaril svet — dolge periode. Seveda je trajalo še dobrih dvajset let, predno je to prišlo tudi v katekizme. Na Dunaju je sedaj v rabi katekizem — kako je na Slovenskem, ne vem — kjer je rečeno, da je Bog ustvaril zemljo v šestih dnevih, katerih dolgotrajnost pa ni znana. Vsak teh dni je torej lahko trajal milijon let. Torej bankerot!

In istotako bo tudi z bojem cerkve proti darvinizmu. Cerkve uči, da je Bog ustvaril vse živali in po svoji podobi tudi človeka — znanost pa je dokazala, da so se živali kakor tudi človek razvili in premenili. In cerkev se mora tudi v tem oziru umakati. V knjigi, ki jo je izdalo katoliško vseučilišče v Parizu v začetku 20. stoletja, se sicer še pobija darvinizem, ali jako rezervirano in previdno. Rečeno je sicer v tej knjigi, da ni verjetno, da je imel človeški prednik, rečeno je, da pa tudi da je človeški rod nastopil v legendarnih časih, glede katerih ni nikake kronologije. Istina! A kaj je potem z Adamom? Kaj je z vesoljnim potopom? Bankeroti!

Takisto je cerkev tudi na polju zgodovine doživela velik bankerot. Moderna zgodovinska kritika je prizadela cerkvi že s tem hud udarec, da je dognala celo vrsto falsifikacij, katere so storili cerkveni mošnje in katerih se je cerkev posluževala.

Tak falsifikat je darilna listina cesarja Konstantina. S to — falsificirano — listino je cesar Konstantin daroval papežu Silvestru I. obširna posestva v Rimu in okrog Rima. Ta listina je služila cerkvi mnogo stoletij v dokaz, da je papeževstvo posvetno gospodarstvo legalnega postanka. Sedaj se tudi cerkev ne upa več trditi, da je ta listina pristna. Falsificirani sta dalje bulle iz leta 695. in iz leta 698., katero falsifikacijo so v 11. stoletju izvršili menihi v Dijonu; falsificirane so bulle papeža Caharije glede Monte Cassina; falsificirane so privilegije cerkve v Vienne; falsificirani so psevd izidorski dekreti, s katerimi je cerkev dokazovala, da so papeži imeli že v 1. in 2. stoletju po Kristusu tiste oblasti, ki so si jih šele pozneje prilastili. Te falsifikacije tudi cerkveni pisatelji več ne taje, ker je tajejanje vz. ričo dokazov nemogoče, rimski papeži pa si laste in izvršujejo še vedno tiste oblasti, ki so si jih pridobili s pomočjo falsificiranih dokumentov.

Ko bi hoteli navesti vse falsifikacije, kar jih je dokazanih, bi morali pisati celo knjigo, zakaj teh falsifikacij je na tisoče. Vse te falsifikacije so imele namen, pripomoči ali cerkvi kot taki ali posameznim samostanom ali cerkvenim dostojanstvenikom do kake koristi ali do kakega dobička. Samostani so na milijone in milijone svojega premoženja vjeli s falsificiranimi dokumenti. Zlasti se je to godilo v srednjem veku, ko je bil vsak samostan nekaka tovarna za izdelovanje falsificiranih dokumentov. In temu se ni čuditi! Kdo je pa v srednjem veku znal pisati in brati? Razen menihov in duhovnikov skoro nihče. Vse je bilo tedaj v duhovniških rokah, v vsem javnem in pravem oziru so bili ljudje in časih tudi države od visne od duhovnikov in ti so svoje stališče brezobzirno izkoriščali. Da so se pri tem posluževali falsifikacij v dosegu vsakokratnih dobičkov, to pa le kaže moralno vrednost dotičnih papežev, škofov in menihov.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 3. decembra.

— **Osebnost.** Sodnijski kancelist g. Josip Koprivnikar iz Šmartnega pri Litiji je imenovan za oficijala.

— **„Odpadniki od krščanstva“** — to smo namreč postali mi, vsaj »Slovenec« tako piše, in kar piše »Slovenec«, je vse pribita resnica. Torej odpadniki od krščanstva! Klerikaleci oznanjajo že dvajset let, da smo brezverci, ateisti, antikristovi sinovi in hudičevi zavezniki, da hočemo cerkve zapreti in postaviti na mesto podob matere božje gole ženske na altarje. Ali zaleglo to ni dosti, dasi se oznanja po vseh prižnicah in spovednicah. Sedaj pa pravijo, da hočemo odpaditi od krščanstva, in napenajo se kakor žabe, da bi to razkritje dopovedali svojim pristašem. In pri tem prav nič ne pomislijo, da bijejo sami sebe po zobeh in postavljajo sami sebe na laž, kajti če smo šele sedaj, šele ta teden postali odpadniki od krščanstva, potem so vsi škofje in vsi duhovniki vseh zadnjih dvajset let lagali, ko so trdili, da smo brezverci in ateisti, sinovi antikristovi in zavezniki hudičevi! Pa tudi z najnovejšim našim »odpadom od krščanstva« ni tako hudo, kakor bi to rad dopovedal »Slovenec« praznoglavim svojim bravcem. Govorili smo o pogojih napredka v gospodarskem oziru, o znanosti in umetnosti, torej o stvarih, v katere se Kristus ni nikdar vtikal, v katere se pa vedno vtikajo njegovi nevedni »namestniki«, dasi jih to čisto nič ne briga. Kristijanstvo nima z gospodarstvom, z znanostjo in z umetnostjo čisto nič opraviti, in je vsaka napredna stranka na svetu nasprotnica cerkvenim vplivom in predpisom v teh zadevah. Če to ni, potem sploh ni napredna stranka. »Slovenec« je po stari ligurijanski morali iztrgal iz našega članka nekaj stavkov, jim zvijačno vzel iz cellega konteksta izhajajoči pravi smisel in se sedaj dere na vse grlo, da bi napravil iz tega agitacijsko orodje. Navajeni smo na take manevre in zato nas »Slovenec« čvekanje niti najmanj ni spravilo iz duševnega ravnotežja. Če se nas ni prišlo tekom dvajsetih let vsak dan ponavljano očitanje, da smo brezverci in ateisti ter Kristusovi sovražniki, se nas tudi ne prime očitanje, da smo odpadniki od krščanstva. Tem manj, če prihaja od ljudi, ki s krščanstvom samo barantajo. O filozofskih vprašanjih se pa s temi ljudmi že celo ne bomo prerekali, ker so prenevedni in preneumni, da bi jih razumeli, saj so še o teoloških stvareh tako slabo poučeni, da nas kar usmiljenje obide, če zdaj in zdaj kaj čitamo izpod njihovega peresa. Kar pišejo, napravi na nas vselej tak utis, kakor kakaka reklama za sladno kavo. »Naša cikorija je najboljša« — vpije ta cikorija; »Naša cikorija odpravi vse bolezn« — vpije drugi; »Kdor hoče srečno živeti in v nebesa priti, naj rabi le našo cikorijo« — oznanja tretji. O bistvu cikorije pa vedo ravno tako malo, kakor naši duhovniki o bistvu »o glavnih in pravih naukih krščanstva«. Sicer pa, gospoda blagoslovljena, le naprej z odpadkom od krščanstva. Le zbirajte šnopsarje in prepeče okrog farovških svinjakov in jim pridigujte o našem »odpadu od krščanstva« — mi pojdemo vendar svojo pot naprej in vaše razsajanje nam bo le vzpodbuda. Če pogledate po slovenski domovini, bodele videli, da smo tekom nekaterih let revolucionirali javnega duha proti klerikalizmu tako, da vas je lahko strah in v tem delu ne bomo odnehali, ker je klerikalizem poguba.

— **Odprto pismo gospodu sodnemu svetniku Brunarju v Celovcu.** Poroča se nam, da je pri neki kazenski obravnavi proti Slovenscu Matiji Vizerju iz Borovlj, ki se je vršila pretekli teden pri deželni sodišču v Celovcu, gospod sodni svetnik Brunar se zelo prizadeval, da je zatoženega, ki se je hotel v svoji materinščini zagovarjati, ki pa za silo tudi malo nemščine lomi, na to pripravil, da se je vdal in bil torej v tujem jeziku izpraševan in sojen. — Pri tisti priliki pa je svetnik Brunar naš slo-

venski jezik nekako ostentativno in kakor se je moralo iz vsega nastopa sklepati, žaljivo le windisch jezik imenoval, proti kateremu poštenjaku moramo prav odločno protestirati, ker se slovansko narečje, katerega se tretjina Korošcev poslužuje, imenuje slovenski, a ne windisch jezik. — Da se dotični gospod o tem prav temeljito uveri, naj prečita cesarski patent z dne 4. marca 1849 (drž. zak. št. 1) in izvrševalno odredbo k istemu z dne 2. aprila 1849, s katerima se je vpeljal državni zakonik in sicer za Koroško v nemškem in slovenskem jeziku kot deželni jezik; torej je zakonito uradno ime za naš jezik, bodisi na Koroškem ali kje drugod — slovenski — ne windisch. Merken Sie sich das, Herr Brunar! — Da pa ti nemški gospodje, ki menda razven svojih suhoparnih paragrafov malo kaj čitajo, kar bi jim podalo kaj več svetovnega razgleda in pouka, in ki pravijo, da smo izraz slovensch šele v zadnjih desetletjih skovali in da prej ni bil nikjer poznat, izvedo, da se je ime slovensko od nekaj rabilo, jim povemo da se naši sorodci ne na Koroškem ne na Štajarskem nikdar niso zvali windischarje, ampak od pamtveka povsod le Slovence, in svoj jezik slovenji ali slovenski, čeravno so ga Nemci pa le zaničljivo imenovali »windisch«. — Ravno tako so ga prvi sestavljali slovenskega slovarja in slovnice nazivali vsikdar le slovenski jezik. Tako izmed njih dva Korošca Achazel in Jarnik in Štajerec Murko v svojih, leta 1832. in 1833. izšlih rečnikih. Achazel, ki je zbral in izdal koroške narodne slovenske pesmi, piše v uvodu: »Jedes Volk erfreut sich seiner Lieder, aber nicht leicht eines herzlicher als das slovenische.« Jarnik pa nazivlja svoje jezikovno delo: »Versuch eines Etymologischen der slovenschen Mundart.« Murko pa je izdal »slovensche Sprachlehre nach den Volkssprecharten der Slovenen in Kärnten, Steiermark, Krain und Ungarn«. — Naj si torej gospodje pri koroških uradih in drugod zapomnijo in se tega, kakor se državnemu uradniku spodobi, drže, da je imenovati slovansko narečje, kakor se na Koroškem govori »slovenische« in ne »windische Sprache« in da je ta jezik povsod eden isti, čeravno se pri njem, kakor pri vsakem jeziku, nahajajo semtertje kake krajevne razlike! — Toliko za danes!

— **„Na mejo!“** Za Koroško so si slovenozrci v Gradcu izbrali za svoj plen Spod. Štajersko. Pod gorenjim naslovom kliče »Tagespost« nemški uradniški naraščaj, naj se vrže na Spodnji Štajer ter se v ta namen pridno uči slovenščine. To velja posebno za sodne uradnike ter utemeljuje iz tega nemško korist sledeče: »V mešovitih pokrajinah ima sodnik zelo velik vpliv pri odločevanju, v katerem obeh deželnih jezikov se naj obravnava in sestavlja zapisnik. Lahko se reče, da med stokrat lahko sodnik v osemdesetih slučajih določi jezik. Pismene vloge imajo v rokah odvetniki in notarji in tako je v rokah le nekaterih mož, določiti in »popraviti« jezikovni značaj kakega okraja glede pravosodstva. Podobno je v politični upravi, v davčni službi in drugih javnih uradih.« Dosedaj so Nemci še vedno utemeljevali svoje skrivne namene s tem, da na Spodnjem Štajarskem primanjkuje slovenskih uradnikov; tudi Derschatta je podobno govoril v drž. zboru. Sedaj je pa glasilo graškega nadsodišča izpregovorilo odkrito.

— **Shod pri Rebku na Goriškem.** Nekateri kmetovalci in učitelji, ki se bavijo s kmetijstvom, so sklicali 22. novembra t. l. shod na Goričici, da bi se posvetovali v prvi vrsti o gospodarskih stvareh. Na shod so povabili obe slovenski goriški stranki in poslali vabilo na shod v

objavo »Soča« in »Goričica«. Dasi torej shod ni bil političen, vendar ni hotela »Goričica« vabila na shod priobčiti in klerikaleci so celo hoteli zborovanje pod vodstvom župnika Kosca razbiti, kar se jim pa ni posrečilo. To zborovanje so sklicala vinarska in sadjarska društva, a navzlic temu se ga ni udeležil nobeden klerikalni poslanec, pač pa poslanca — veleposestnik Jakonič in dr. Tuma. Dr. Tuma je v svojem govoru povdarjal, da si bodo kmetovalci svoj položaj zboljšali le, ako se bodo postavili krepko na lastne noge in ne bodo poslušali duhovnikov, ki že molijo 1900 let, ne da bi kaj primolili. Slovence smo zato tako bedni, ker so stolaletja in stolaletja učili samo župniki. Ti so pa bili slabi učitelji. Iz farovžev so šele prišli, ko jih je zapodil Leon XIII., ko jim je šlo za premoč, ko so videli, da je prišlo ljudstvo spregledovati. V drugih krajih manj molijo, pa več delajo, godi se jim bolje, kakor pri nas, kjer samo molijo. Največ revščine je med katoliškimi narodi. Shod je sprejel več resolucij gospodarske vsebine, glede združitve vseh gospodarskih društev v posebno zvezo, o učiteljskih plačah, glede orožnih vaj in o drugih za kmetovalce važnih vprašanjih.

— **„Glasbena Matica“** vabi na koncert, katerega priredi v nedeljo, dne 6. decembra 1903 v veliki dvorani »Narodnega doma« v Ljubljani »Češki pevski kvartet« iz Prage. Spored. I. del: 1. a) Nešvera: »Čim srdce, čim jsi zhešilo«... (S čim si zakrivilo srcé?...) b) Meyerbeer: »Četerospes Raoula, Nevers«, St. Bris-a in Marcella iz opere »Hugenotti«. Češki pevski kvartet. 2. Del: a) Delibes: Arija iz opere »Lakmé«, s spremljevanjem klavirja. Poje član kvarteta gosp. Mikoláš. 3. a) Bendl: »Ztracení mládí« (Izgubljena mladost). b) Hoffmeister: »Noc byla tichá« (Noč je bila tiha). c) Mendelssohn: »Za noč« (V noči). Češki pevski kvartet. 4. Smetana: Dvoespis Luke in Tomaša iz narodne opere »Poljube« s spremljevanjem klavirja. Pojeta člana pevskega kvarteta gg. Mikoláš in Novák. 5. Dr. Anton Dvořák: »Žal« (Žalost), s spremljevanjem klavirja. Češki pevski kvartet. II. del: 1. Malat: »Má« (Maj) Češki pevski kvartet. 2. a) Novotný: »Poutník« (Popotnik). b) Bendl: »Šťastný manžel« (Srečni soprog) s spremljevanjem klavirja. Poje član kvarteta g. Svojsík. 3. a) Kováčovic: »Můj první máj« (Moj prvi maj). b) Jos. Procházka: »Zaprot srce« (Rozkošný: »O jak jsi krásná« (Oj, kako si krásna!) Češki pevski kvartet. 4. Weiss: »Česká národní píseň« (Česke narodne pesmi) s spremljevanjem klavirja. Poje član kvarteta gosp. Novák. 5. Saint Saens: »Serenade d'hiver« (Zimska serenada) Češki pevski kvartet. Klavirsko spremljevanje 5. točke I. dela izvaja g. Jos. Procházka, skladatelj, vsa druga spremljevanja izvaja član pevskega kvarteta gosp. Černý. Začetek točno ob 5 uri popoldne, konec ob 7. uri. Cene prstorom: Sedeži od 1.—3. vrste po 4 K., od 4.—7. vrste po 3 K., od 8. vrste nadalje po 2 K. Stojišča po 1 krono. Dijaške in garnizijske vstopnice po 60 h. Vstopnice se dobivajo v trafiki g. Šušarka v Selenburgovih ulicah in na dan koncerta pri blagajnici.

— **Umrl je** v Starem trgu pri Trebnjem posestnik in dobro znani gostilničar Matija Pašič; bil je blag značaj in dobra duša, in v kljub svoje visoke starosti do zadnjega člena prostovoljne požarne brambe v Trebnjem. Pogreba, ki je pa žalibog bil ravno v torek, ko je šlo vse na zmenj v Novomestu udeležila se je požarna bramba in drugo obšinstvo od blizu in daleč v lepem številu. Lahka mu zemlja!

— **Iz Boh. Bistrice** se nam piše: V noči od 28. do 29. novembra okrog 11. ure se je vžgalo v Srednji vasi. Dasi so bile strehe nad 10 cm s snegom pokrite, širil se je ogenj bliskovito hitro; v malo minutah je bilo 19 hišnih števil s 40 gospodarskimi poslopji v plamenu. Tamošnji požarni brambi in bistrski se je za hvaliti, da se je ogenj omejil. Ker je ogenj uničil poleg poslopji tudi živež, obleko in krmo, se nahajajo pogoreli v skrajni bedi. Škoda se ceni nad 100.000 kron. Ljudje — podpore in tolažbe potrebni — so baje dobili že takoj v nedeljo (29. novembra) svoj delež od zloglasnega in svetovnoznane konsumarja bohinjskega kaplana Oblaka. Odrezal se je menda na prižnici, češ: Prorokoval sem vam pred nedavnim ča-

som, da vas bo zadela težka božja roka, ker ste plesali na sv. Duha nedeljo. In koga zdaj bolj boli kot mene? Da se je tako hitro izpolnilo moje prorokovanje! Na tak način je trpil ljudi v cerkvi v tem, ko so drugi še gasili sosedna poslopja. Ali je tudi Kristus tako tolažil bedne ljudi? Pravili so nam pa tudi ljudje, ki so dohajali na pogorišče gasit, da jih je silil ravno isti Oblak, da naj pustijo vas, ki bode že itak žrtev ognja ter naj raje podirajo kozolce, da zabranijo ogenj do izven vasi stoječe »Za druge«. Ali se je tudi v »Za druge« plesalo, da se je bal nad isto težko roko božje? — Mi, ki poznamo Antona Oblaka, se ne čudimo tem novim dokazom svete blaznosti, obudujemo pa klatkovidnost vladike Bonave ture, da pusti našim Gorancem še vedno luč pod mernikom, dasi je po našem prepričanju že davno zaslužil najbolj tolsto faro na Kranjskem. Ej, gospod Bonaventura, grešni Bohinj zatemni! Oblakove velikanke zasluže, postavite ga na odličnejše mesto, kjer bodo znali bolje ceniti ta vzor klerikalnega zmaja. Bohinj izgubi ž njim »velikega proroka«, a pri slovesu nas bo tolažila zvest, da bo na novem mestu deloval z isto verno kot dela zdaj v Bohinju.

— **„Zveza slovenskih posojilnic v Celju“** je ravnokar izdala svoj »XIII. Letopis slovenskih posojilnic« za leto 1902. Spisala Ivan Lapajne in Franjo Jošt. S tem Letopisom, ki je »Jubilejska številka«, kajti »Zveza« praznuje letos dvajsetletnico svojega obstanka. (Zveza se je ustanovila meseca januarja leta 1883), je priobčena, in sicer v prvem delu tudi zgodovina in razvoj slovenskega posojilništva. Ker je vsebina tega Letopisa prav zanimiva in poučljiva ter za združništvo važna, se je letos založilo Letopisa več iztisov, kakor po navadi, zaradi tega, da si ga zamore nabaviti vsakdo, ki se za take publikacije zanima in komur je mar razvoj slovenskega posojilništva. En iztis tega Letopisa stane s pošiljativjo na dom vred 5 kron, ako se naroči naravnost pri Zvezi v Celju. Kdor ga želi dobiti, naj se oglasi z dopisnico kmalu pri Zvezi slovenskih posojilnic v Celju. Dobival se bode pa Letopis, dokler bode zaloga trajala, tudi v knjižarni Lav. Schwentner-ja v Ljubljani za zgoraj navedeno ceno po 5 kron.

— **Ormoška čitalnica** priredi v nedeljo, dne 6. decembra, v prostorih slovenske šole v Ormožu gledališko predstavo. Uprizori se ljudska igra »Brat Martina«.

— **Akademična podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Gradcu** si je za leto 1904 na svojem rednem občnem zborovanju dne 29. novembra 1903 izvolila sledeči odbor: Predsednik: stud. iur. Fran Irgolič, blagajnik: stud. iur. Šandor Hrašovec, tajnik: stud. iur. Josip Požar, odb. nam.: stud. iur. Gvidon Srebre.

— **Na naslov slavne c. kr. poštne direkcije v Trstu.** Poštna direkcija zamenjuje stare poštne table z novimi, na katerih se glasi slovenski del: »C. kr. poštne urad«; mesto pravilno: »C. kr. poštni urad«. Najmanj kar moremo od sl. poštne direkcije v Trstu zahtevati, je, da nam dopošilja vsaj pravilno napravljene table, tiskovine in poštne pečate!

— **Državnozbornski mandat je odložil** tržaški poslanec Hortis, kakor pravi, zaradi slabega zdravja. Splošno se pričakuje, da bo vsled kompromisa med liberalci in socialisti izvoljen socialni demokrat Pittoni.

— **Pevsko društvo „Zarja“ na Brdu** priredi Miklavžev večer dne 5. decembra ob 7½ uri zvečer v salonu pri Slaparju v Lukovici. Iz prijaznosti sodelujejo c. kr. uradniki.

— **Miklavžev večer** prirede cerkniški samci dn. 5. decembra t. l. v gostilni pri J. Špuntu Začetek ob 7. uri zvečer. Prihod Miklavža bo sijajen, veličasten, o njegovem prihodu obveščena je cela Notranjska. Za izborna zabavo skrbi Odbor.

— **Požar.** Kočarju Fr. Grudnu v Potoku pri Trebnjem je 24. pr. m. zgorela koč. Škoda znaša 400 kron. Gruden ni bil zavarovan.

— **Omejitev tovarnega prometa na Reki.** Ker je zadnji vinar na R-ki razdeljal več železniških skladišč, da so vsa še ostala skladišča prenapolnjena, in ker je na večih mestih uničena tudi železniška proga, ki vodi k tem skladiščem, je ravnateljstvo ogrskih železnice odredilo, da se za nedolžen čas ustavi prevažanje takšnega blaga in takšnih tovorov na Reko, ki se morajo skladati in shranjevati v pokritih prostorih. Čim se popravijo skladišča in poškodovane železniške proge se nemudoma prekliče tudi ta naredba!

— **V potok padel.** Dne 31. novembra t. l. zvečer je šel posestnik Janez Dolinšek, po dom. Andrejškov iz Gor. Tep. na nočno delo »pri rampah« na postaji Zagorje. Šel je po poti ki vodi iz Poljske v Renke, in ko je krene proti slednjemu kraju, se mu od hrvi naprej, ki vodi šuminski potok, spotakne, naka se je zvrnil v potok in staga drugi dan popoldne okoli 2. ure našli dve ženski, kateri sta nesli otroka h krstu. Ležal je v vodi na ustih in na glavi so se mu videle tri še krvaveče rane. Ženske so to, kar so videle, povedale njegovim ženi, a ta je takoj nesrečo slutila ter tekla na kraj nesreče, kjer je takoj spoznala svojega moža. Može iz Renk so prenesli truplo ponesrečenca na njegov dom.

— **Mednarodna panorama.** Kar so gledali lani Angleži in tuji v Londonu iz natlačenih lož in balkonov, za katere so morali plačati po več stotakov, da, tisočakov, to se lahko vidi ta teden v največji udobnosti za borih 20 krajcarjev v mednarodni panorami. Čarobni spreved ob svečanem kronanju kralja Edvarda VII. je vprav v naravnem posnetku. To se gleda kakor orientalska pravljica. Zastopniki vseh delov sveta v njih fantastičnih, dragocenih opravih, indijski principi, poglavari dvjakov na raznih angleških prekmorskih otokih, razun tega pa še ves sijaj, ki si ga nadé milijonska angleška prestolnica le za tako redko priliko. Človeku gineva ob tolikem bogastvu kar vid. Nadalje so videti najrazkošnejše londonske ulice s slavalokij, venoi, zastavami in nenavadnim prometom; starodavna, prekrasna opatija Westminster z dragocenim domom, kjer se angleški vladarji kronajo in polagajo k zadnjemu počitku itd. Res vredno obiska. — Prihodnji teden potujemo po deželi tisočeri jezer, po zanimivi Finski.

— **Izpred poročenega sodiča.** Zaradi hudodelstva uboja je bil tožen Pavel Drakler sploh Štefanov ali Škorbarjev, 18 let star, zidar iz Mavčič; bil je zaradi prestopka zoper telesno varnost že kaznovan. Zvečer 5. kimovca vršil se je boj med fanti iz Kraš in Mavčič. Mavčičani so podili Prašane do domače vasi, nato so se vrnili domov. Na desnem bregu Save med Mavčičami in Prašami je strm in visok breg in tu so našli drugo jutro v nedeljo ljudje ob znojju Save mrtvega človeka, katerega so spoznali za kočarjevega sina Janeza Kumerja iz Praš. Sodna obdukcija trupa je dognala, da je imela lobanja obširno razpoko, da je bilo desno rebro zlomljeno; našla je rane na jetrih in trebušni mreni, vsled česar je nastopila notranja krvavitev in je vsled tega tudi Janez Kumer moral umreti. Iz tega se je dalo sklepati, da je nekdo Kumerja s kakim topim orodjem moral udariti po glavi in da je ta vsled vdarca omamljen padel čez breg, ali pa da se je jelo udarce zgrudil in da ga je napadalec misleč, da je mrtve vrge čez breg, da bi truplo Sava odnesla. Preiskava je dognala, da je pravi storilec Pavel Drakler, da je on tisti, ki je tekkel za Kumerjem, ki je zavl pri nekem znamenju v hosto, in čeravno je v preiskavi spočetkoma dejanje tajil, kasneje pa le v toliko popravil, da je res tekkel s količkom oborožen za njim, ker je pa Kumer bil kakih 50 korakov pred njim, je mogoče, da je sam skočil v prepad; pri večerajšnji obravnavi je pa obstal, da ga je res on vdaril. Porotniki so vprašanju na uboj enoglasno pritrdili in sodni dvor je Draklerja na 4 leta težke z 1 postom in trdim ležiščem na mesec in na dan 6. listopada vsakega kazenskega leta v temni s trdim ležiščem obsodil.

— **Roparski napad.** Dne 1. t. m. je prišel k čuvajnici šte. 900 blizo Logatca neki človek, star 25 do 30 let, srednje postave, suh, s črnimi brkami, oblečen v rujavo suknjo, noseč na glavi zelenkast klobuk z zelenim trakom in gamsovo brado. Leta človek je napadel čuvajstvo ženo Marijo Farlan, ji potegnil prstane s prstov in ji ukradel 50 K denarja. Tudi jo je ranil na obrazu. Ropar je odnesel dva zlata prstana, poročni prstan in prstan z belim kamnom.

— **Roko odtrgalo.** Dvanajstletnega posestnikaovega sina Valentina Čepca v Horjulu št. 37 je večeraj popoldne zgrabil stroj za rezanje slame in mu desno roko pri komolcu odtrgal. Ponesrečenega fanta so pripeljali v bolnišnico.

— **Z doma pobegnili.** večeraj 10letni šolski učenec Vladimir Mladič, stanujoč na Zaloški cesti št. 1. Bal se je menda kazni, ker je dobil v šoli slabo spričevalo.

— **Nezgoda v Žabkarjevi tovarni.** Mihaelu Štrukeljnu, kijučarskemu pomočniku pri Žabkarju na Dunajski cesti, je večeraj dopoldne padlo železno kolo na nogo in ga tako poškodovalo, da so ga morali prepeljati domov.

— **Najdeno.** Gimnazijalec Avgust Mate, stanujoč na Sv. Petra cesti

šte. 32, je našel večeraj v »Zvezdi« denarnico z manjšo svoto denarja.

— **Havelok ukraden.** Mih. Šusteršič, hlapcu pri Maroltu na Račevskega cesti št. 24, je bil dne 1. t. m. iz hleva ukraden rujav površen havelok.

— **V Hručico se je odpeljalo večeraj iz Ljubljane 20 delavcev k zgradbi železnice.**

— **Iz Westfalskega se je pripeljalo večeraj 850 delavcev, ki so odtod odpotovali domov.**

— **V Ameriko se je odpeljalo danes ponoči z južnega kolodvora 20 izselencev.**

— **Iz Amerike je prišlo večeraj v Ljubljano 15 oseb**

— **Koncert na citre se vrši v restavraciji Perles danes in jutri večer. Začetek ob 8. uri. Vstop prost.**

— **Meteor. mesečni pregled.** Minoli mesec listopad je bil novsem mil, tuda precej moker. — Opazovanja na topolmeru dajo povprek v Celzijevih stopinjah: ob sedmih zjutraj 32°, ob dveh popoldan 7-9°, ob devetih zvečer 51°, tako da znaša srednja zračna temperatura tega meseca 54°, za 1-8 nad normalom. — Opazovanja na tlakomeru dajo 745-8 mm kot srednji zračni tlak tega meseca, za 0,2 mm pod normalom. — Mokrih dni je bilo 14; padavina, dež in nekoliko snega, znaša 164,0 mm. — Med vetrovi je severovzhodni daleč presegal druge, izostal pa je popolnoma vzhodni in oglašil se le štirikrat jugovzhodni, čemur pripisujemo mili značaj tega meseca.

— **Francoske prekomorske družbe brzoparnik »La Touraine«** je dne 21. novembra iz Havra odplul in dne 28. novembra srečno v Newyork dospel. Vozil je preko morja 6 dni 19 ur.

— **Hrvaške novice.** Šole v Oseku bodo do 7. t. m. zaprte radi ošpic. — »Dalmacija«, društvo, ki naj pospešuje izvoz dalmatinskih vin, se je ustanovilo na Dunaju. Poleg tega bo društvo tudi posredovalo promet z drugimi pridelki in ustanovilo tudi po večjih glavnih mestih podružnice. — Na Reko je došla avstr. eskadra, obstoječa iz 4 vojnihi ladij in ostanetam 14 dni. — Zmaja-Jovanovića sedemdesetletnica proslavi 12. t. m. gledališče v Oseku. — V Dugem selu je bil 29. pr. m. šod, ki ga je sklical župnik Zorič. Shoda se je udeležilo okoli 480 oseb. — Glede zapiranja trgovin ob 7. ali 8. uri zvečer se je izvolil v Zagrebu odbor, ki bo strogo pazil, da se vse trgovine ob pravem času zapro. Odborniki so si delo tako razdelili, da bodo pazili vsak na en del mesta.

— **Amerikanske novice.** Skrivnostni umor. Blizu neke farme pri Peorii so našli farmerjevo hčerko May Henneger umorjeno in napol zakopano. Vse kaže na to, da je deklico nekdo posilil in potem umoril. — Štrajk. Superintendent cestne železnice, Murphy, noče ugoditi zahtevam svojih ustužbenecv, vsled česar bo 3000 delavcev popustilo delo. — Ubilo je v topilnici v Globewille, Col., Slovenca Franceta Milavca z Blok na Notranjskem. Pokojnik zapuščila ženo in otroka. — Težko ranila je kamenita plast Slovenca Franceta Hrena v Calumetu, Mich. Težko ranjenega so odvedli v bolnišnico Tammaraock. Istotam je ubilo Mihaela Klobučarja z Lohinj pri Črnomlju. — Zaprlj so je klarno v Phoenixville, Pa., vsled česar je zopet zgubilo mnogo delavcev zaslužek.

— **Prodajo »Slovenskega Naroda«** sta prevzela: V Postojni: gospa Pavla Jaške, trgovina in trafika; v Škofji Loki: gospod Matej Žigon, trgovina in trafika na Glavnem trgu št. 34.

— **Najnovejše novice.** V notranji Rusiji vre ter se je bati na zimo zopet velikih delavskih in dijaških nemirov. — Nova naredba železniškega ministrstva določa, da se osebe, ki so brez absolviranja učiteljskega napravele zrelosni izpit, ne smejo sprejemati v železniško službo. Ta naredba ima veljavo tudi za nazaj, vslep česar bi se več uradnikov, ki že služijo po več let, sedaj odpustilo. — Samomor dijaka. Dijak VII. razreda češke realke v Pragi, Fr. Vraný, se je ustrelil med poukom v šoli. — Zgorle je geografični zavod v Bergamu v Italiji. Škoda znaša nad milijon lir. — Odlikovani urednik. Urednik »N. W. Tagblt.« K. Ullmann je dobil viteški križ prve vrste saksanskega Albertovega reda. — Desno roko so odrezali bivšemu državnemu poslanecu, duhovniku Wurmu v Olomuou, ker si je zastrupil kri z vbodiljajem s peresom. — Skoz okno je nekdo ustrelil v Vakyony-Sarkanyiju občinskega notarja M. Dietricha. — Obsojen odvetnik. Zaradi pone-

verjenja 12 mark je bil v Draždanih odvetnik Franke obsojen v 18 mesečno ječo. — Zaradi obrekovanja Bismarka je bil v Meininger obsojen ključar Methsessel v četrdesetletni zapor. Methsessel je rekel na nekem shodu, da je Bismarck neko depešo ponaredil. — Meter visok sneg imajo v Spaniji, vsled česar je na mnogih krajih železniški promet ustavljen. — Za podpora. Macedoneem je predlagal v bolgarskem sobranju minister notranjih zadev dovoliti pol milijona frankov. — Močna razstrelba se je pripetila v tovarni za patrone v Rigi. Štirje delavci so ubiti.

— **Obravnava proti Sv. Vavlaški posojilnici** se nadaljuje. Kakor smo že poročali, so se najprvo zaslili obtoženci. Kakor pater Drozd in ravnatelj Kohout, so se tudi ostali obtoženci zagovarjali s tem, da niso ničesar vedeli o obupnem položaju posojilnice. Ako se jim je pa dokazalo, da jim je bil položaj znan, so skušali krivdo zvaliti drug na drugega. Ako bi se tem ljudem smelo verjeti, so vsi obtoženci popolnoma nedolžni in v posojilničnem odboru so sedeli sicer sami tepci, a vendar vseskozi možje-poštejniki. Sedaj se zaslišujejo razne priče. Naval k obravnavam je velikanski; obvinstvo takorekoč kar oblega razpravno dvorano. Kot prvi svedoki so bili zaslišani člani odbora, uradniki in uslužbenci Sv. Vavlaške posojilnice. Povedali niso ničesar novega, dali so le nekoliko natančnejše podatke v zadevah, ki so že navedene v obtožnici. Pri večerajšnji razpravi so se pričakovale senzacionalna razkritja. Naval občinstva v porotno dvorano je bil tako velik, da so že za dva dni naprej izdane vse vstopnice. Dvorana je do zadnjega kotička natlačeno polna, kar glava pri glavi, da se ljudje niti ganiti ne morejo. Večina občinstva niti v odmorih ne zapusti svojih prostorov. Zlasti trdovratne so v tem oziru ženske, ki celo opoldne ne gredo domov obedovat, ampak se že zjutraj preskrbe z jedjo in potem enostavno obedujejo kar v porotni dvorani, ne da bi se odstranile s svojih prostorov. Večeraj je bil zaslišan bivši predsednik posojilnice prošt Nikolaj Karlach. Ker je ta častivredni mož tudi v preiskavi radi krivde in goljufije, ga sodišče ni zaprileglo. Prošt Karlach je pripovedoval o ustanovitvi Sv. Vavlaške posojilnice leta 1872. V začetku je imela samo enega uradnika — Kohouta. Vsled vsestranskega zapužanja se je zavod vedno širil, da je bilo treba nastaviti več uradnikov. Ker so se pa v tem času le širile o posojilnici neugodne vesti po časopisih, je politična oblast odredila uradno revizijo zavoda. Dotični revizor, ki je imel to nalogo, pa je izjavil, da so vsi računi v najlepšem redu in da je poslovanje zavoda naravnost uzorno. Karlach odločno taji, da bi bil vedel, da je bila posojilnica že za časa njegovega predsedovanja pasivna, dasi pater Drozd in Kohout zatrjuje, da je »založna« že l. 1877 imela 200.000 kron primanjkljaja. Ko se je konstatovalo, da je Karlach moral vedeti za pasivnost zavoda, kar je razvidno iz notarskega akta, glasom katerega je revizor Soukup odklonil podpis neke bilance, ker je našel 10.000 kron primanjkljaja, se je prošt Karlach jel izgovarjati na svoj slab spomin. Njegovo zasliševanje se še nadaljuje.

— **Najvišja odlika.** Iz francoskih listov posnamemo glede na razstavo v Limgesu: Poročajmo najprvo o III. skupini in o »Adlerjevem« pisalnem stroju, ki ga je izložil g. G. Laavignes, 45 Rue Richer, in dosegl z njim Grand prix. Stroj »Adler« z vidno pisavo je jury osobito zanimal radi oblike, ki omogočuje 20—30 kopij z enim udarom, radi vidnosti pisave in radi priprostosti mehanizma, ker se stroj z lahkoto in brez posebnega orodja lahko razdre in zopet sestavi, s čemer se — v principu — lahko vsakemu popravljajnu pride v okom. Grand prix, ki ga je dosegl »Adlerjev« pisalni stroj osobito hvali njega neprekosljive lastnosti, ki so bile tudi vzrok taki odliki, ki jo je »Adler« dosegl na Francoskem pred mnogimi drugimi starejšimi stroji, čeprav je na Francoskem šele malo časa uveden. — **Hotel za manj premožne.** Neki bogati Londonec je otvoril v predmestju velik hotel, ki ima šest nadstropij, 802 spalnice za tujece in sobe za 12 vratarjev. Gostom je na razpolago skupna, zelo velika jedilna dvorana, čitalnica, kadilnica in umivalnice. Za vse to in za lastno spalnico plača gost za noč 50 h, za 20 h dobi lastno omaro za ves čas svojega bivanja v hotelu, za 10 h pa kopal. Gostje lahko ostanejo cele mesece v hotelu.

— **Največji in najlepši kolodvor** zgradijo v Washingtonu. Stavba je proračunjena na 56.000.000 kron. Kolodvor bo obsegal velikanski prostor z vodometi, balustradami in terasami ter bo imel tri glavne izhode, eden bo le za predsednika in njegove goste. Na kolodvoru bo mala bolnišnica s stalnim zdravnikom, več mrtvašnic, turške kopalnice, plavalnice itd.

— **Tri sestrice.** Vkljub vsem oporekanjem se vendar združuje vest o romantičnem begu princezinje Alice Schönburg-Waldenburg. Don Carlos res nima sreče s svojimi hčerami. Princezinja Elvira se je pred leti zaljubila v oženjenega slikarja Folehija ter ga odvedla v Ameriko. Oče Don Carlos je takrat izdal mrtvaški list o njej, kar naj bi povedalo, da je bči Elvira zanj mrtva. Istotako je baje tudi sedaj storil glede princezinje Alice. Tretja sestra Beatrice, soproga prince Massimo di Roviano, še sicer ni ušla svojemu možu, a ljubosumna je čez mero. Svoječasno je svojega »prezvišenega« soproga v Varegiou pred veliko množico klofotala, pozneje je iz ljubosumnosti skočila v reko Tiberio iz katere pa so jo še živo izvlekli.

— **Važna kemična iznajdba.** Sloveči angleški kemik prof. V. Ramsay je iznašel, da izhlapeva iz novega elementa »radium« neki poseben plin, ki se čez nekaj časa sam ob sebi spremeni v nov element, imenovan »helium«. Helium je namreč element, ki se nahaja v solncu. To bi bil tedaj nenavadni pojav, da se spremeni element. Na ta način uja Ramsay, da bo končno mogoče tudi navadno rudo spreminjati v drago rudo, n. pr. svinec v zlato, kar so si prizadevali izvesti že alhimiisti srednjega veka.

— **»Poučni« nemški časopisi.** V Berlinu izhaja »moderna« ilustrirani tednik za zabavo in pouk. V zadnjem zvezku prinaša sliko deklice v narodni noši. Pod sliko je zapisano: »Deklica iz Sarajeva, v Galiciji.« Druge se opisuje lorda Byrona, kako ga je blizu Benetok reke zanesel v morje, potem pa nadaljuje: »Mornarji so sdoznali, da je tok ugoden, ker teče proti suhi zemlji.« Tako se »poučuje« nemški folk.

— **Hvalažna republika.** Francoska vlada plačuje potomcem kneza Wagramskega na leto 300.000 frankov rente, pač najvišjo penzijo, ki jo kdo dobi na Francoskem. To izvanredno odlikovanje je priskrbel knezu cesar Napoleon ter je potrjen v 15 dekretih. Pri razdelitvi 11 milijonov med francosko armado leta 1807. je dobil Berthier 1.560.000 frankov ter bil obenem imenovan za kneza njušatskega. Leta 1813. je dobil naslov kneza Wagramskega in cesar mu je vrhu tega še zgradil grad Chambord. Pozneje je dobil Berthier iz neke westfalske domene 180.000 frankov, 141.000 frankov iz Hanovra, letno rento 29.000 frankov; daljno rento 500.000 fr., 250.000 fr. iz Chamborda, 200.000 fr. iz renskega okrožja, 300.000 iz okraja de la Roer in končno rento 50.000 fr. kot dvorni maršal. Mož si je potemtakem pač dovolj prihranil, in vendar plačuje hvalažna republika njegovim potomcem še vedno letne rente 300.000 frankov.

— **Ali je kadenje škodljivo?** V zavodu za stare in slabotne zamorce v New Yorku je nedavno obhajala zamorka Mac Donald svoj 134. rojstni dan. Starka ima čudovit spomin ter privedejuje o Washingtonu, kakor da bi ga bila šele pred par dnevi videla. Za 134. rojstni dan so ji prišli čestitati vsi zdravniki zavoda ter ji prinesli več pip in par kil tobaka. Starka namreč strastno kadi, od jutra do večera ima v ustih kratko pipico. In tobaku tudi pripisuje svojo visoko starost.

— **Ljubavna — veseloigra.** Iz Ogrske je preselil v srbsko mesto K. veletrežec s slivami, David B., ki ima nenavadno lepo ženo Rozo. Rozika pa je zelo lahkomisljena in nezvesta žena. Zaljubila se je v novem mestu kmalu v majorja M. Posredovalec med zaljubljenecema je bil trgovčev kočijaž. Toda tudi on se je v Roziko zaljubil, a iz ljubosumnosti je povedal svojemu gospodarju o pregrešnih sestankih njegove žene in majorja. Mož je drugi dan rekel ženi, da se mora ob 11. ponoči odpeljati zaradi nujne kupčije v Budimpešto. Seveda je Rozika brž poslala majorju pisemce, da bo celo noč sama. Mož pa se je pejal le na kolodvor, poslal voz domov ter čakal v gostilni pravega časa. Po polnoči si je najel pet krepkih kmetov, ki so ga spremljali z vrmi domov. In res so našli majorja v postelji pri njegovi ženi. Oba sta trdno spala. Previdno so možje priskočili ter ju skupaj povezali, še preden sta se do dobra prebudila. Mož je sklical celo sosesčino in vpričo mnogo ljudi je majorja in ženo popolnoma sleklet ter jih namazal s kuhinjski in zmekčanimi češpljami (češpljevec). Potem je poslal po policijo, ki je šele zaljubljenca razvezala. Ob enem je vložil tožbo na ločitev zakona. Major pa si še premišljuje, kaj naj stori za svojo namazano čast.

— **Policaji, ki kopljejo zaklad.** Iz Seoja so prišli v Osek pred tremi tedni trije inteligentni možje, med njimi tudi neki jurist, ki so skrivaj kopal ob nekdanjih utrdbah za zakladom. Stanovali so v hotelu ter se vedli zelo tajinstveno. To je opozorilo poli-

cijo nanje ter je vse tri zaprla. Seveda tedi policiji nocoje izdali svoje tajnosti v celom obsegu, le toliko so priznali, da iščejo zaklad, ki znaša 80.000 gld., po naročilu nekega Jos. Kambiča v Pittsburgu v Ameriki. Policija je dognala, da je imenovani res služil v nekem hotelu v Oseku do leta 1887, pozneje pa se izselil v Ameriko. Sploh se policiji zdi cela povest tako verjetna, da je začela sama kopati in iskati zaklad, dočim ima prvotne tri kopalce pod ključem.

— **Pozabljena železniška postaja.** Pred mnogimi leti so napravili v Čulinu na Hrvaškem ob ogrski državni železnici postajališče. Ker je pa oseben promet res neznaen, izbrisali so menda sprevodniki to postajališče sploh iz voznega reda. Nedavno sta se hotela dva gospoda peljati v Čulinu, toda sprevodnik jih je hotel prisiliti, da se morata peljati do Sesvete ter res ni hotel dati v Čurincu vlaka vstaviti. Gospoda pa sta bila odločna ter sta začela vleči zvonilo za nujno pomoč, in vlak se je naglo vstavil.

Telefonska in brzojavna poročila.

Vipava 3. decembra. Vkljub neznosnim klerikalnim naporom je zmagala pri današnjih občinskih volitvah z ogromno večino napredna stranka.

Vipava 3. decembra. Slava vrlim vipavskim volilcem in pereat Žlindri kličejo — podkrajski naprednjaki.

Trst 3. decembra. Poslanec Hortis je dal svoj državnozbornski mandat svoji stranki na razpolaganje, a je na prošnjo društva »Patria« obljubil, da ostane vsaj še za sedaj poslanec.

Dunaj 3. decembra. Današnji seji poslanske zbornice je v loži za diplomate prisostvoval danski prestolonaslednik. Stein je vložil interpelacijo, s katero je zahteval, naj vlada diplomatskim potom dožene, če je Fressl morda le kaj ukradel v Belemgradu. Na to je Fressl vprašal prezidenta, če hoče Steina poslati v norišnico. Prezident je Fresslu vzel besedo. Zbornica je potem nadaljevala razpravo o Dvočakovem predlogu zastran utesnenja § 14. Ob 1. uri je začel govoriti Choc, ki misli govoriti pet ur.

Dunaj 3. decembra. V debato zastran § 14. posežeta tudi Katrein in Jaworski, in sicer s prav kratkima izjavama.

Budimpešta 3. dec. Opozicija nadaljuje tudi v današnji seji poslanske zbornice tehniško obstrukcijo, med tem ko se vrše pogajanja s Kossuthovo stranko.

Berolin 3. dec. »Vorwärts« javlja, da bodo socijalni demokratje predlagali Singerja kot prvega podpredsednika drž. zbora.

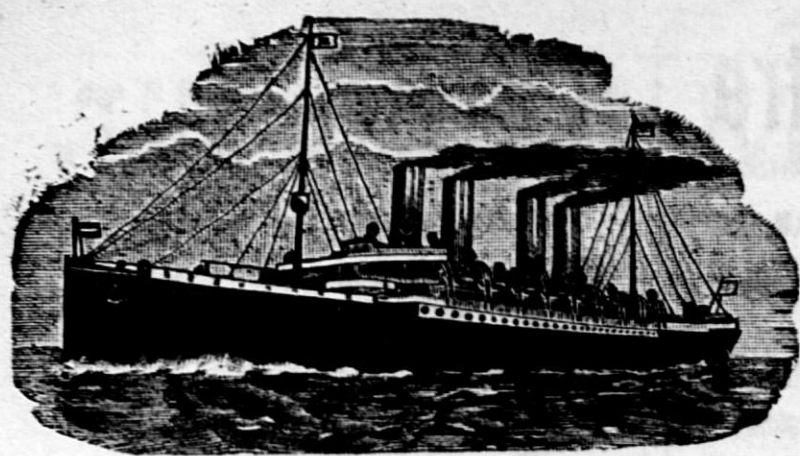
Gospodarstvo.

— **Mestna hranilnica v Novem mestu.** V mesecu novembru 1903 je 229 strank vložilo 75.565 K 70 h, 223 strank vzdignilo 120.304 K 71 h, torej manj vložilo 44.739 K 01 h, 9 strankam se je izplačalo hipotečnih posojil 7600 K, 101 menica se je eskomptovala za 30.575 K, stanje vlog 2.437.934 K 33 h, denarni promet 376.755 K 40 h.

— **Krajna hranilnica in posojilnica v Škofjiloki.** V mesecu novembru 1903 je 76 strank vložilo 25.934 K 45 h, 53 strank dvignilo 12.118 K, 4 strankam se je izplačalo posojil 11.600 K, stanje hranilnih vlog 453.296 K 32 h, stanje posojil 451.887 K 67 h, denarni promet 86.587 K 74 h.

— **Mestna hranilnica v Kranju.** V mesecu novembru 1903 je 394 strank vložilo 89.409 K 79 h, 224 strank dvignilo 60.977 K 84 h, 6 strankam se je izplačalo posojil 7.440 K, stanje hranilnih vlog 3.155.888 K 18 h, stanje posojil 1.951.327 K 10 h, denarni promet 220.953 K 87 h.

— **Mestna hranilnica v Radovljici.** V mesecu novembru 1903 so 202 stranke vložile 62.632 K 32 h, 160 strank vzdignilo 43.999 K 75 h, 13 strankam se je izplačalo posojil 15.100 K, denarni promet 256.346 K 18 h.

Kdor hoče potovati
v Ameriko.
s cesarskimi in poštami
parobrodi, naj se obrne edino
le na trdiko:
Kareš & Stocky
Bremen, Bahnhofstrasse Nr. 29.

Ta trdika se sporazumeva s potniki v njih materinskem jeziku, prevaža potnike
z najboljšimi in najhitrejšimi parobrodi, pozna temeljito zakone o izseljevanju in zamore
tedaj potnike dobro poučiti, kako se imajo med potjo vesti, da pridejo srečno v Ameriko.
Naj tedaj vsakdo, ki se je namenil podati v Ameriko, piše prej trdiki:

Kareš & Stocky, Bremen, Bahnhofstrasse Nr. 29
ta mu odgovori takoj točno in brezplačno. (2350-13)

Nekaj stanovanj

oddaja se za 1. februarja leta 1904
v novi stavbi

„Národne Tiskarne“
v Knafllovih ulicah.

Pojasnila daje **Jos. Lavrenčič**, upravni član v „Národni
Tiskarni“ ali pa na Dunajski cesti 31 (pisarna mest. užit. zakupa)

Poštna hranilnica ček. štev. 849.086. Telefon štev. 135.
Glavna slovenska
hranilnica in posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

pisarna:

na Kongresnem trgu štev. 14, Souvanova hiša v Ljubljani

sprejema in izplačuje hranilne vloge

obrestuje po 4½% od dne vložitve do dne vzdige

brez odbitka in brez odpovedi.

Uradne ure od 8.—12. dopoldne in od 3.—6. popoldne.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotovina, ne da bi se obrestovanje pretrgalo.

(1863-21)

Dr. M. Hudnik, predsednik.

Božič!

Najumestnejše darilo za go-
spodinjstvo je slavnoznani

PFAFF-ov šivalni stroj

ki odgovarja vsem zahtevam
in je jako pripraven tudi za

umetno vezenje.

V zalogi jih ima: (3077-3)

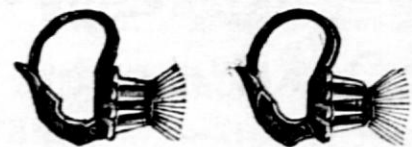
F. TSCHINKEL
Sodnijske ulice št. 4.

Božična in novoletna darila!

Otvoritev nove velike
trgovine.

Vsaka konkurenca
izključena.

Priporočam jako okusno, bogato zalogo **stenskih ur** s krasnim
bitjem (novost) v lepih, moderno zrezljanih omaricah, dalje **srebrnino**,
zlatnino, **nože** in **vilice** in druge krasne izdelke iz **kina-srebra**.
Posebno priporočam krasne, živo se lesketajoče **briljante**, po sreči
jako ugodno v večji partiji nakupljene in raznovrstno vdelane.

Nasprotno imam v zalogi vsled konkurence imitacije

briljantov (steklo) skoro nerazločljive od pravih.

Pozor! Vedno sem si prizadeval slavno občinstvo seznaniti s svojo
bogato zalogo, kakor tudi prepričati je, da ni treba nikomur
naročevati te vrste blaga pri tujih, zunanjih tržakah, kakor n. pr. z Dunaja
ali od drugod, kajti mnogi slučajji so me prepričali, da morem z boljšim in
mnogo cenejšim blagom ravno tako postreči.

Držim se strogo principa, svoje cenj. odjemalce zadovoljevati vedno le
s pristnim in poštenim blagom.

Omeniti moram, da nakupujem blago vedno le v večjih partijah osebno,
direktno v tovarnah, ker bi drugače ne mogel nastaviti tako nizkih cen.

Priporočam se in vabi na obilni obisk

(3159-1)

Franc Čuden

urar in trgovec v Ljubljani

Prešernove ulice št. 2, nasproti franč. samostanu.

Filialka: Mestni trg št. 25, nasproti rotovža.

Ceniki zastoj in poštnine prosto!

Jernej Bahovec

trgovina s papirjem, pisal-
nim in risalnim orodjem
v Ljubljani

Sv. Petra cesta štev. 2

Filialka:

Resljeva cesta štev. 7

priporočam:

Najboljše urejeno zalogo raz-
ličnega papirja, trgov-
skih in poslovnih knjig,
šolskih zvezkov, biljež-
nic, črnila itd.

Katehizme in šolske knji-
ge za ljudske šole.

Molitvenike v raznih vezeh.

Tiskovine za gospode odvet-
nike in c. kr. notarje.

Fotografske aparate ter k
temu potrebne predmete.

Razno slovenskih literatur.

Razno galanter. blago itd.

Nizke cene, točna in solidna postrežba.

3 ogastvo las
z lasnim cvetom in po-
mado „Linge Long“
po 1 K;
3 isernati zobje
z „Menthol“-ovo ustno vodo
in zobnim praškom po 1 K 60 h;
3 epota polti in
telesu
z „Aida“-
milom: cvet-
lično 60 h, cream 1 K.

Dobiva se le v

Orlovi lekarni

Mr. Ph. Mardetschläger, kemik.

Jurčičev trg Jurčičev trg

v Ljubljani.

Razpošilja se proti vpošiljavi
zneska ali s poštanim povzetjem.

Knjovke
Najnovije in najboljše
izdelke pripravi za gospode in dedke
izdelke pripravi za gospode in dedke
pripravi za gospode in dedke
pripravi za gospode in dedke
G. J. HAMANN
Mestni trg št. 8.
Zaloga
o. kr. privilegovanih
W. Pless, Dunaj, in J. Pöcher, Brno.

Jv. Seunig
trgovec z usnjem
na drobno in debelo 50
v Ljubljani, Stari trg št. 7
priporočam
olje zoper prah
dosedaj najboljše, prosto ben-
cina, smole, petroleja ter kislin
brez konkurence, brez vsacega duha
po majhnih cenah:
1 kg. 50 h, 50 kg. a 70 h, pri
nakupu večje množine še ceneje.
Novo! Patentirano Novo!
nepremočljivo mazilo
za počrnenje rujavih
čevljev, usnja itd.

Zahvala in priporočilo.

Zahvaljujoč se uljudno za mnogobrojni obisk v vrhniški Či-
talmiel tujem in Vrhničanom, usojava si s tem naznanjati, da sva

prevzela s 1. decembrom

Hafnerjevo pivarno.

Trudila se bova, da čast. p. n. občinstvo popolnoma zadovoljiva
v vsakem oziru ter bova ob vsakem dnevnem času postregla s pri-
znano dobrimi, ceninimi **gorkimi** in **mrtimi jedili**, kakor tudi
z najboljšimi **istrijanskimi**, **štajerskimi** in **dolenjskimi vini**
ter z izvrstnim **göskim marčnim pivom**.

Sprejemajo se naročila na kosila
in večerje.

Za mnogoštevilni obisk prosita (3154-1)
s spoštovanjem

Anton in Julija Albert.

Ces. kr. avstrijske državne železnice.

C. kr. ravnateljstvo drž. železnice v Ljubljani.

Invod iz voznega reda.

veljaven od dne 1. oktobra 1903. leta.

Odhod iz Ljubljane juž. kol. Praga čez Trbiž. Ob 12. uri 24 m ponoči osebni vlak
v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Inomost, Monakovo, Ljubno, čez Selzthal v Aussee,
Solnograd, čez Klein-Reifling v Steyr, v Linc na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri 5 m
zjutraj osebni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj, čez
Selzthal v Solnograd, Inomost, čez Amstetten na Dunaj. — Ob 11. uri 51 m dopoldne
osebni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob 3. uri 56
m popoldne osebni vlak v Trbiž, Smohor, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Monakovo, Lju-
bno, čez Selzthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregenc, Curih, Ge-
nevo, Pariz, čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejovice, Plzen, Marijine vane, Heb, Fran-
cove vane, Karlove vane. Praga (direktni voz I in II. razr.). Lipsko, na Dunaj čez Amste-
tten. — Ob 10. uri ponoči osebni vlak v Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Inomost, Monakovo.
(Direktni vozovi I. in II. razreda Trst Monakovo.) — Praga v Novo mesto in v Koperje. Osebni
vlak: Ob 7. uri 17 m zjutraj v Novomestu, Straža, Toplice, Kočevje, ob 1. uri 8 m po-
poldne istotako, ob 7. uri 8 m zvečer v Novo mesto, Kočevje. Prihod v Ljubljano juž. kol.
Praga iz Trbiža. Ob 3. uri 25 m zjutraj osebni vlak z Dunaja čez Amstetten, Monakovo,
Inomost, Franzensfeste, Solnograd, Linc, Steyr, Plz, Aussee, Ljubno, Celovec, Beljak. (di-
rektni vozovi I. in II. razreda Monakovo-Trst). — Ob 7. uri 12 m zjutraj osebni vlak iz
Trbiža. — Ob 11. uri 16 m dopoldne osebni vlak z Dunaja čez Amstetten, Lipsko
Praga (direktni vozovi I. in II. razr.). Francove vane, Karlove vane, Heb, Marijine vane,
Plzen, Budejovice, Solnograd, Linc, Steyr, Pariz, Genevo, Curih, Bregenc, Inomost, Zell ob
jezeru, Lend-Gastein, Ljubno, Celovec, St. Mohor, Pontabel. — Ob 4. uri 44 m popoldne
osebni vlak z Dunaja, Ljubna, Selzthal, Beljaka, Celovca, Monakovega. Inomosta, Fran-
zensfesta, Pontabla. — Ob 8. uri 51 m zvečer osebni vlak z Dunaja, Ljubna, Beljaka, Smo-
hora, Celovca, Pontabla čez Selzthal iz Inomosta v Solnograd. — Praga iz Novega mesta in
Koperja. Osebni vlak: Ob 8. uri 44 m zjutraj, iz Novega mesta in Kočevja, ob 2. uri 32 m po-
poldne iz Straže, Toplice, Novega mesta, Kočevja in ob 8. uri 35 m zvečer istotako.
— Oahed iz Ljubljane drž. kol. v Zanki Mešani vlaki: Ob 7. uri 23 m zjutraj, ob 2.
uri 5 m popoldne, ob 7. uri 10 m in ob 10. uri 45 m ponoči samo ob nedeljah in
praznikih, samo oktobra. — Prihod v Ljubljano drž. kol. 1. kamnika. Mešani vlaki: Ob
6. uri 49 m zjutraj, ob 11. uri 6 m popoldne, ob 6. uri 10 m in ob 8. uri 55 m zvečer
samo ob nedeljah in praznikih in samo v oktobra. — Čas pri- in odhoda je označen po
srednjeevropskem času, ki je za 2 min. pred krajevnim časom v Ljubljani. (1719)

Naše nizke cene vzbujajo pozornost!

Trpežni moški čevlji iz usnja za obšivkom, par gld. 2-80.	Izvrstni moški čevlji za zavezovati par gld. 3-—.	Močni, gladki moški čizmi (štiflet) par gld. 2-80.
Trpežni ženski čevlji za vsakdanjo rabo par gld. 2-50.	Zelo močni ženski čevlji za zavezovati par gld. 2-80.	Izvrstni ženski čevlji z gumbi par gld. 3-—.
Elegantni, bar- vani moški čevlji za zavezovati, par gld. 3-50.	Priročni moški čevlji iz jadravine, par gld. 1-—.	Barvani moški usnjati sandali par gld. 2-75.
Priročni ženski čevlji za na ulico, par gld. 1-30.	Elegantni ženski salonski čevlji par gld. 1-50.	Ženski čevlji z navskrižnimi zaponami, črni in barvani, par gld. 2-—.

Najfinejši krem (mazilo) za rujava in črna obutala.

Popravila se najboljše in najceneje izvršujejo.

Alfred Fränkel

kom. družba prej:

Mödlinška tovarna za čevlje

v Ljubljani

Špitalske ulice št. 9.

Zastopnik: A. Preatoni.

"The Gresham"

zavarovalna družba za življenje v Londonu.

Filijala za Avstrijo:

Dunaj, I., Giselastrasse št. 1

v hiši društva.

Društvena aktiva dné 31. decembra 1901 kron 190,871.731—
Letni dohodki na premijah in obrestih v letu 1901 31,555.392—
Izplačila za zavarovalne in rentne pogodbe in za nazaj-kupe itd. od
obstajanja družbe (1848) 436,999.043—
Med letom 1900 je društvo izpostavilo 5718 polic z glavnic
Za specialno varstvo avstrijskih zavarovalcev je "The Gresham" do dné 31. de-
cembra 1901 založilo vrednostnih papirjev v znesku (1282—8)

nom. kron 23,037.438-10

pri c. kr. ministerijalnem plačilnem uradu na Dunaju.
Prospekte in tarife, na podlagi katerih izdaja družba police, kakor tudi obrazce za
predloge daje brezplačno

glavna agentura v Ljubljani pri G. Zeschko
vila nasproti "Narodnemu domu".

Kava in čaj

iz prve roke

to je naravnost od pridelovalca, torej
popolno jamstvo za naravno, nepopa-
čeno kavo ob najnižjih cenah.

Naša nad 100.000 oralov velika
posest na otoku Java se obdeluje
jako umno. Naša kava in naš čaj sta
zelo blagodišeča in ukusna, pa jako
izdatna. (3143—2)

Kava Javallor, izvrsten, 4 3/4 klg. za gld. 6.65
" " fin, zelen 4 3/4 klg. za gld. 5.90
Javabrazil, mešanec, 4 3/4 klg. za gld. 5.45

Pošilja se zadano in franko, brez
stroškov na vsako pošto.

cenik brezplačno in franko.

TURK in dr.

veleposestnik na Javi.

Prodaja kave in čaja v lastni upravi.
Trst, via acquedotto, 38.

Za Miklavža

prilporeča

slaščičarna R. Kirbisch

* v Ljubljani, na Kongresnem trgu *

bogato izbero parkelnov, Miklavžev, bonbo-
njer, finih košaric s kandiranim sadjem in
najfinejšimi bonboni.

Mandolato, krhljak, medenjaki, pópèrniki in
velika izbira prefinenega čajnega peciva last-
nega izdelka. (3098—3)

Zunanja naročila točno.

Naznanilo.

D. Zalaznik v Kanfanaru
preskrbuje že več let vinskimi trgovci in
gostilničarjem nakup vina in pošilja tudi
malim odjemalcem naravna istrijska
vina po nizki ceni. — Stvarna pojasnila
daje brezplačno.

Narodna gostilna

in prenočišče v lastni hiši, nasproti že-
lezniške postaje. (3062—4)

Istrijsko vino

domačega pridelka

prodaja lastnik vinogradov

Anton Paoluzzi

Gittanova, Istrija.

Cene franko na postajo v Trst:

Beli pinot à 17 gld.

Črni teran " 14 "

Vino, belo, iz več vrst

grozdja " 13 "

Ravno tako imam na razpolago

vinsko žganje.

Tistemu, ki dokaže, da moje
vino ni popolnoma naravno,
plačam 2000 K. 2821-15

Vzorce pošiljam zastonj.

Zavod za mebliranje in dekoracije FRAN DOBERLET

Telefon št. 97.

v Ljubljani, Frančiškanske ulice št. 10.

Telefon št. 97.

Pohištvo vsake vrste

od najnavadnejšega do najfinejšega,

Zaloga tapet, rolet, karnis za okna,
zagrinjali in preprog.

Največja izbira
blaga za pohištvo.

Preproste in luksurijske
ženitbene

(2018-3) **oprave**

solidno in ceno izvršene

Dekoracije.

Oprava celih stanovanj
hotelov in kopališč.

Trgovska agentura

dobro uvedena pri vseh trgovinah z
železnino, eventualno z meša-
nim blagom na Kranjskem

se išče,

da proti proviziji privzame predmet
železne stroke.

Ponudbe pod "štev. 3132" uprav-
ništvu "Slov. Naroda". (3132—2)

V Ameriko

je najkrajša, najprijetnejša in
najcenejša vožnja čez Francosko

Havre — New-York ali
Antwerpen — New-York,
Havre — Philadelphia ali
Antwerpen-Philadelphia.

Natančnejša pojasnila in cene na-
znanja radovoljno in zastonj 2873-8)

Ivan Bihelj

zastopnik generalne agenture za celo Švico
v Buksu (meja) zraven kolod vora.

St. Peterburške
galošne
čevlji za sneg, storm slipper

pristne
samo s
1860
T.P.A.M.
na
podplati.

Na debelo in drobno

pri (3175—6)

A. Krisperju, Ljubljana

kakor tudi pri sledečih tvrdkah: Českutti Marija, Ljubljana. Dolničar D., Po-
stojna. Bartelmay Josip, Kočevje. Benedikt J. S., Ljubljana. Brinšek Iv., Trnovo.
Engelsberger R., Krško. Homann Friderik, Radovljica. Homann Oto, Radovljica.
Fürsager Leopold, Radovljica. Grater Jurij, Kamnik. Gatsch A., Kostanjevica.
Kolar Josef & Co., Ljubljana. Lapajne Valentin, Idrija. Morauc Josip, Novo mesto.
Petričič Vaso, Ljubljana. Persche Alojzij, Ljubljana. Pollak Marija, Kranj. Petelin
Andrej, Ribnica. Trevn Valentin, Idrija. Trevn Anton, Jesenice. Treo Karolina,
Ljubljana. Verbič Anton, Sevnica. Jeuniker Ernest, Ljubljana. Kasch A. Ljub-
ljana. Kenda Henrik, Ljubljana. Leutgeb Anton, Ljubljana. Reknagel Karl, Ljub-
ljana. Schäffer Albert, Ljubljana. Schmitt F., Ljubljana. Szantner Fr., Ljubljana.
Lebinger & Bergmann, Litija. Ferjan I., Jesenice. E. Hoffmann, Kočevje. Jonke
Franc Kočevje. Barborič M., Novo mesto. Koceli I. N., Škofja Loka.

Dragotin Puc

tapetar

zaloga pohištva mizarske

zadruga v Št. Vidu

— pri Ljubljani —

Ljubljana

Gradišče št. 5.

Gostilničarji in zasebniki

ki bi radi pili kozarec dobrega vina

beli muškatelec po 36—40 kron

belo vino po 30 kron hektoliter,

rdeče vino po 32—36 kron hekt.

naj se črnejo na znano firmo

Paolo Sponza

vinorejec, Rovinj (Istra). 5

L. Schwentner

knjigotržec

V Ljubljani, Dvorni trg št. 1.

Naznanjam, da sem prevzel od "Národne Tiskarne" v Ljubljani
v izključno razprodajo Jurčičeve zbrane spise, potem letnike
in posamezne številke "Ljubljanskega Zvona" in vse one
knjige, katere so izšle v založbi "Národne Tiskarne". —
Te knjige so:

Josipa Jurčiča zbrani spisi, zvezek I.
do XI., broširan à 60 kr., elegantno ve-
zan à 1 gld.

Posamezne številke "Ljubljanskega
Zvona" po 40 kr.

Zbirka zakonov. I. Kazenski zako-
nik, vezan à 3 gld.

Zbirka zakonov. II. Kaz. pravdni red,
vezan à 2 gld. 80 kr.

Zarankovi zbrani spisi. I. zvezek,
broširan à 50 kr.

Dr. Nevešek: "4000". Povest,
broširan à 50 kr.

A. Askerc: Islet v Carigradu, broš.
à 20 kr.

Turgenjev: Otol in sinovi. Roman,
broširan à 50 kr.

— Štiri novele, broš. à 20 kr.

Beneš-Třebizsky: Blodne duše.
Roman, broširan à 70 kr.

Po znižani ceni priporočam: Fran Koček, Pregovorji, prilike in reki. Prej
50 kr., sedaj samo 30 kr.

Sprejemam tudi naročila na vse modne žurnale, na
vse domače in tuje časnike ter knjige.

Lefebvre: Paris v Ameriki, broširan
à 50 kr.

Stat nominis umbra: Časnikar-
stvo in naši časniki, broširano
à 40 kr.

Jelinek: Ukrajinske dume, Povest,
broširana à 15 kr.

Halévy: Dnevnik, broširan à 15 kr.

— Rane pripovedke, broširane à
40 kr.

— Dve povesti, broš. à 25 kr.

Theuriet: Undina. Povest, broš. à
20 kr.

A. Trstenjak: Slovensko gleda-
lišče, broširan izvod à 1 gld.

Jurčič: Liski, broš. à 15 kr.

— Gregorčičevim kritikom, broš. à
30 kr.

Avstrijski patrijot: "Parteiwesen
der Slaven", broširano à 50 kr.

Največji uspeh sedanosti!

(2976—8)

„Angleško skladišče oblek“ v Ljubljani, Mestni trg 5.

Kamgarnske obleke, gladke in progaste	gld. 10.—	Črni moderni paletot za dame z velikim ovratnikom
Obleke iz angl. ševitov v modrih barvah	10.—	Črni in sivi cibolin paletot z velikim ovratnikom
Fine jaquet-obleke	10.—	Paletoti iz angleškega modnega blaga z ovratnikom ali brez njega
Najfinejše salonske obleke	20.—	Najfinejši paletot za dame v stola-fasoni
Angleški modni ulstri	10.—	Črni damski ovratniki, batirani
Finí double-ulstri, temnosivi	10.—	Najfinejši double-ovratniki s stola-fasono
Črne zimske suknje mandarin	10.—	Damski modni kostumi
Havelok iz kamelje dlake, rujav ali siv	5.—	Zimske jopice, podložene
Otroške obleke in ulstri	5.—	Elegantni otroški plašči
Otroške obleke v različnih barvah	2.50	Dekliške jopice v vseh barvah
Fine modne hlače, gorke in progaste	2.50	Modri podvlečeni ovratniki z rdečo kapuco

Kožuhi za mesto in potovanje, mikado, v največji izbiri po čudovito nizkih cenah. Naročila po meri se najelegantneje in najhitreje izvrše na
Dunaju. Obenem si usojamo čast, p. n. odjemalcem vljudno javiti, da s 1. januarjem 1904 opustimo svojo podružnico na Resljevi cesti.
Prosimo, da odslej svoje nadaljne potrebe nabavljate v glavni trgovini na Mestnem trgu 5, kjer se sprejemajo tudi vsa naročila.

Kapamacsija & Bondi

Z velespoštovanjem

Oroslav Bernatović, poslovođa.

Izvrstna fina (11-277)
vina v buteljah
 se dobé v trgovini
Edmund Kavčič
 Ljubljana, Prešernove ulice.

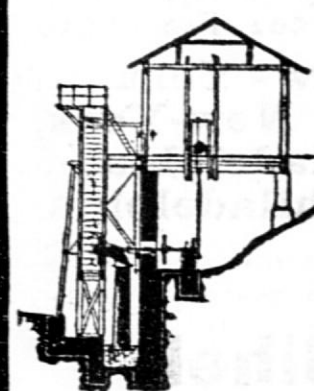
Velika prodajalna
 na voglu Sv. Petra in Resljeve
 ceste št. 3 se s 1. februarjem
 odda.
 Več se izve pri hišnem posest-
 niku. (3123-3)

Stavbinske
 svetilnice,
 tovarniške
 in delavniške
 svetilnice,
 laterne, varil-
 nice in peči
 za kuhanje.

Pojasnili zastoj
 in poštne prosto.
Gerson, Boehm & Rosenthal
 tovarna za kovinske izdelke
 Dunaj, XX. 5 (745-13)

G. Tönnies
 Ljubljana (1908-20)
tovarna za stroje

priporoča kot
 posebnost:
Žage in
vse stroje
 za obdelovanje
 lesa.
Turbine
Bencin-
locomobile
 posebno priprav-
 ne za goniti po-
 jedeljske stroje.

Sesalno plinski motorji
 najcenejša gonilna sila, 1 do 3 vin.
 za konjsko silo in uro.

V založbi L. Schwentnerja v
 v Ljubljani je pravkar izšlo
„3 naših krajev“

pisala

Zofka Kvedrova

Cena broš. 2 K 50 h, po
 pošti 2 K 60 h.

Znana pisateljica je s to
 zbirko črtic in povesti dokazala,
 kako bistro je opazovala in pre-
 študirala našega kmeta, čegar
 enostranski verski in drugi na-
 zori tako često pridejo v trpko
 nasprotje z nazori moderno iz-
 obraženega človeka, ki je tudi
 izšel iz njegove srede.

Med vrsticami je precej sa-
 tire in sarkazma. Zanimivo be-
 rivol! Elegantna oprema!

Asti spumante
„kipeče vino“

velesloveče trdke

„L. Caudio & Co.“ v Vittoriji
 priporoča najtopleje

Anton Stacul

trgovina s špacerijskim blagom
 in delikatesami v Ljubljani.

Cena izvirne velike stekle-
 nice K 250; pri nabavi 12
 steklenic 5% popusta.

Tudi priporočam svojim p. n.
 cenj. odjemalcem in občinstvu svojo
 izborni in bogato zalogo raznovrstnih
 delikates, kakor tudi različnih tuzem-
 skih in inozemskih mesnih izdelkov in
 klobas, konzervirane ribe, meso in sadje.

Velika zaloga pristnih, najfinjših
 in najbolj slovesnih vrst francoskega in
 tuzemskega šampanjosa, renskih, bord-
 auxkih, avstrijskih, ogrskih, italijan-
 skih, španskih in grških vin. 2800-5
 Pristni francoski in tuzemski kon-
 iak, najfinjše vrste čaj, likerji itd.

„LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA“

Akcijški kapital K 1.000.000—

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, ko-
 munalnih obligacij, srečk, delnic, valut, novcev
 in deviz.

Promese izdaja k vsakemu žrebanju.

v Ljubljani, Špitalske ulice šte. 2.

Zamajava in ekskomptuje
 izstrebane vrednostne papirje in
 vnovčuje sapale kupone.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavelje.

K 3 Ekompit in inkance monie. K 2 K 3 Borna naročila. K 2

Podružnica v SPLJETU.

Denarne vloge sprejema

v tekočem računu ali na vložne knjižice proti
 ugodnim obrestim. Vložni denar obračunava od
 dne vloge do dne vzlaga. (2975-154)

Promet s čeki in nakaznicami.

Novo! Novo!
!! Orientalске preproge !!

HAGGI GIORGIO iz Trsta

preprogarna.

Ljubljana, Dunajska cesta št. 20

(Hribarjeva hiša).

Priložnostni nakup.

Javljam p. n. občinstvu v Ljubljani in okolici, da sem došel semkaj z orientalskimi
 reprogrami (lepo blago) in da ostanem tu do Božiča.
 Naj nihče ne zamudi porabiti ugodne prilike in nakupiti po skrajno nizkih cenah
 svoje prilicne potrebe.

Na mnogobrojno ogledovanje in prijazni obisk vljadno vabi
 z odličnim spoštovanjem

3110-3)

Paskal X. Atinyan (sin).

Vsakdanji kruh
 so postale (1890-20)

„Ilirske testenine“

vsled svojega izbornega okusa,
 obilne redilnosti ter hitre in
 enostavne priprave.

Zoaletni predmeti so vselej dobrodošli gospodom in
 nakupujejo božične darila, opozorimo na lične **Doering-ove bo-**
žične kartone. V vsakem teh kartonov so 3 kosi slavnega, v damskih
 krogih visoko cenjenega **Doering-ovega mila s sovo** in se
 dobijo povsod brez povišanja cene.

Generalna zaloga: A. Motsch & Co., Dunaj X.

Glavni zalogi v Ljubljani: Anton Kriepner in Vaso Petričič.

(765)

Za Miklavža!

Za novo, moderno opremljeno slaščičarno sem
 si preskrbel veliko zalogo raznovrstnih

daril za Miklavža

kakor tudi

raznih predmetov za okrašenje božičnih drevesc

lastnega in tovarniškega izdelka.

Nadalje se priporočam slavnemu p. n. občinstvu za naročila
 raznih najfinjših tort in vsakovrstnega okus-
 nega peciva. — V zalogi imam različnih desertnih in
 čokoladnih bombonov in postrežim tudi s finimi de-
 sertnimi vini in likerji, posebno Monte Christo,
 Benediktinec, Maraschino itd. itd.

Fin turinski pelinovec.

Vsak dan sveže medene, orehove in rozinove
 potice, šarketi, pince in drugo pecivo, v pekarni
 pa fin domač ržen kruh. (3114-3)

Slaščičarna in pekarija
Jakob Zalaznik

Stari trg št. 21.

Mestni trg št. 6. Sv. Petra cesta št. 26.

Za godove!

Za Novo leto!

Ernesta Hammerschmidta nasledniki

MADILE, WUTSCHER & KO.

trgovina železnin in kovin

Ljubljana, Valvasorjev trg št. 6.

Največja zaloga železnih peči

vseh sistemov.

Velika izbira posod za premog, pečnih okrilj, pečnih pred-
 stav z galerijo in brez galerije, kominastih stojal in komin-
 stega orodja v različnih izpeljavah.

(3067-2)

Ljubljana Gričar & Mejač Ljubljana

Prešernove ulice št. 9

priporočata

Prešernove ulice št. 9

svoje bogato zalogo
zgotovljenih oblek

za gospode, dečke in otroke, kakor tudi

najnovejših predmetov v konfekciji za dame.

Solidne cene.

(3038-6)

Točna postrežba.